

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Bakalářská práce

**VÝZNAM FOLKLORNÍHO SOUBORU
METELÁČEK PRO PLZEŇSKÝ REGION**

Martina Stachová

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Daniela Mandysová

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 30. 3. 2012.

.....

Poděkování

Děkuji zakládající vedoucí souboru Meteláček paní Haně Metelkové a současné vedoucí souboru paní Editě Koukolíkové za informace z období počátků souboru a za poskytnutí dobových fotografií.

Zvláštní poděkování pak patří doc. PaedDr. Daniele Mandysové, pod jejímž odborným vedením tato práce vznikla, a která mně poskytla mnoho praktických rad a podnětů, jak zadané téma zpracovat.

Obsah

Úvod.....	5
1. Lidová hudba a lidová píseň.....	6
1.1 Lidové zvyky a obyčeje.....	6
1.2 Folklor v Čechách.....	8
1.3 Česká lidová píseň.....	10
2. Folklor jihozápadních Čech.....	12
2.1 Lidové kroje.....	13
2.1.1 Plzeňský kroj.....	14
2.1.2 Chodský kroj.....	16
2.2 Chodské nářečí.....	22
2.3 Folklorní soubory v Plzeňském kraji.....	23
2.3.1 Soubory dospělých.....	24
2.3.2 Dětské soubory.....	28
3. Folklorní soubor Meteláček	34
3.1 Vznik souboru.....	34
3.2 Vedoucí souboru	35
3.3 Kroje souboru.....	37
3.4 Repertoár a obsazení souboru.....	38
3.5 Rozvoj souboru.....	42
3.6 Reprezentace souboru.....	46
3.6.1 V české republice.....	46
3.6.2 Zahraniční zájezdy.....	49
3.7 Osobnost Zdeňka Bláhy.....	53
3.8 Význam souboru pro region.....	56
3.9 Názory členů souboru.....	57
Závěr.....	64
Seznam odborné literatury a pramenů.....	65
Resumé.....	66
Seznam příloh.....	67

Úvod

Téma bakalářské práce jsem si zvolila proto, že k folklornímu souboru Meteláček mám silný citový vztah. Existence souboru provází celou naši rodinu už od mého raného dětství. Můj o osm let starší bratr v něm po více než deset let zastával roli hráče na kontrabas, starší sestřenice v něm hrála na housle a několik let byla i jeho primáškou. Mladší sestřenice v něm pak působila jako zpěvačka dívčího sboru, později i jako sólová zpěvačka. Od útlého věku jsem byla přítomna mnoha zkouškám i vystoupením souboru. Již v té době mě uchvátila hra na housle a od předškolního věku jsem byla přesvědčena, že ze mě bude houslistka a brzy se stanu součástí tohoto folklorního souboru. Aktivním členem jsem pak byla jako hráčka prvních houslí a primáška více než dvanáct let.

V letošním roce oslaví folklorní soubor Meteláček 30. výročí od svého založení v roce 1982. Tři desetiletí trvání souboru nabízí příležitost hodnotit a bilancovat. Meteláček významně ovlivnil moje dětství a celý můj dosavadní život, stejně jako životy mnoha jeho dalších členů.

V první části jsem nastínila historii lidové hudby a lidových písní v Čechách, zvyky a obyčeje, které jsou díky folklorním souborům udržovány v paměti lidí a jejich prostřednictvím jsou předávány dalším generacím. Druhá část je věnována folkloru v jihozápadních Čechách a nejvýznamnějším souborům regionu. Tyto soubory často spolupracují a potkávají se na různých přehlídkách a folklorních festivalech. V obou těchto kapitolách se zabývám reáliemi, které úzce souvisí s tématem méj bakalářské práce. Soubor Meteláček a další soubory v regionu mají mnoho společného.

Třetí část je věnována dětskému folklornímu souboru Meteláček, jenž působí při Základní umělecké škole Chválenická v Plzni na Slovanech. Jednotlivé kapitoly obsahují informace o vzniku souboru, průřez jeho činností a zhodnocení vlivu souboru pro plzeňský region. Pozornost je věnována i reprezentaci souboru jak v České republice, tak v zahraničí.

Při své práci jsem vycházela z doporučené literatury, z dochovaných písemných dokladů o souboru, z rozhovorů se zakládajícími členy souboru a s pamětníky.

1 Lidová hudba a lidová píseň

Lidová hudba, folklor, je ryze spontánní projev lidové hudebnosti. Jedná se o písně a tance, obyčeje a zvyky, při nichž hraje hudba významnou roli. Uchovávala se ústní tradicí a její tvůrci zůstali většinou anonymní. Základem evropské lidové hudby je lidová píseň. Písně s různou tematikou, nejčastěji o práci, lásce a přírodě, se uchovávaly v paměti lidí z generace na generaci a staly se tak nejpřirozenějším a také nejčistším projevem obecné hudebnosti.

1.1 Lidové zvyky a obyčeje

Kde hledat počátky lidových zvyků a obyčejů a jak je možné, že se uchovaly po celá staletí? Odpovědět na otázku, co je to zvyk nebo obyčej, není tak snadné, jak by se mohlo na první pohled zdát. Sbírka definic, co je to obyčej, by sama vydala na celou knihu. Záleží na úhlu pohledu, z kterého k tomuto slovu přistoupíme. Jinak je vidí psycholog, jinak sociolog a jinak historik či etnograf. To však neznamená, že by se jeden obor mýlil a druhý měl pravdu, každý si prostě všímá něčeho jiného. Vyjádřit slovy tak složité a jemné vztahy, jaké existují mezi lidmi, bývá vždy komplikované.

V české literatuře se zvyky a obyčeje obvykle spojují s venkovským prostředím, případně se životem řemeslníků v menších městech. Proto se často doplňují slovem „lidové“. Dělí se na dvě základní skupiny - rodinné a společenské. Mezi rodinné patřily především hlavní události v životě člověka – narození, křest, svatba, úmrtí. Větší význam však měly zvyky a obřady druhé skupiny, kterým se také říká kalendářní, nebo výroční. Provázely od pravěku život každého člověka a mnohé z nich jsou živé i dnes. Některé se vázaly na proměny přírody během roku a souvisely bezprostředně se zemědělstvím, které bylo pro drtivou část obyvatel naší země dlouho jediným zdrojem obživy. Typickou vlastností prostých lidí byla neochota měnit zažitý způsob práce, způsob života i zvyky a obyčeje. Přestože katolická církev po staletí horlila proti pohanským zvykům a přežitkům, lidé na venkově „věděli své“ a zarputile se drželi starobylých obyčejů.

Pouze v těch případech, kdy církev dokázala starým pohanským zvykům vtisknout ráz křesťanského svátku (např. Vánoce, Velikonoce), podařilo se během několika staletí lidové zvyky a obyčeje změnit. Ale i v ryze křesťanských rituálech

občas najdeme prvek, který je svým původem starý, většinou ještě pohanský. Někdy byla zatvrzelost lidí tak veliká, že katolická církev některé dávné obyčeje raději přijala za své, než aby proti nim marně bojovala. Proto jsou lidové zvyky a obyčeje v českých a moravských zemích zvláštní směsicí pohanských a křesťanských prvků, doplněných prvky víry, ale i zábavy a rozpustilosti. Téměř vždy byly tyto zvyky spojeny se zpěvem, hudbou a tancem.

Během staletí se rámec lidových zvyků a obyčejů vyvíjel. Křesťanský prvek postupně převládal, obzvláště od doby husitských válek. Je paradoxem, že právě husitství svým odporem vůči rozmařilosti katolické církve posílilo duchovní rozměr života v českých zemích. Po třicetileté válce pak na to navázala katolická církev, která v rámci rekatolizace českého lidu dovršila proměnu mnoha svátků k střídavě oslavě spojené s půstem.

V devatenáctém století přibyl zcela nový prvek, národní a národnostní. Teprve v době národního obrození se začaly výrazněji odlišovat svátky v krajinách, kde se hovořilo česky a kde německy.

Popisovat české zvyky a obyčeje v dávné minulosti je nesmírně těžké. Důvod je prostý - nejstarší kronikáři si všímali téměř výhradně osudů panovníka a církve. Lidé ve městech a na venkově je zajímali okrajově, proto se ze středověku dochovaly jen zlomky obyčejů a náhodně zapsané zajímavosti. V některých církevních spisech se objevují texty, jejichž autoři se sice nad lidovými zvyky pohoršovali, ale zároveň nám tak zanechali jejich popis. Situace se zlepšila až po husitských válkách, kdy ve druhé polovině patnáctého století neobyčejně vzrostla činnost městských a šlechtických kancelářů a díky nimž lze historiky dohledat množství zpráv. Největší rozkvět zájmu o národní tradice byl v období od poloviny devatenáctého století¹.

Jedním ze zvyků, který se dochoval dodnes, je masopustní² průvod maškar. Soutěžilo se, kdo bude mít nápaditější masku, chodilo se od domu k domu a přitom se

¹ VONDRUŠKOVÁ, Alena. *České zvyky a obyčeje*. 1. vyd. Praha: Albatros, 2004, 370 s. OKO. ISBN 80-00-01356-8. s. 17-19, s. 46-54.

² Masopustem rozumíme celé období od Tří králů do začátku postní doby, hlavně však poslední tři dny. Jeho termín se určuje podle velikonoce. V Čechách se masopust slavil tři dny, tzv. Tučný čtvrtek byl přípravou na masopustní Taneční neděli. Vyvrcholením masopustu pak bylo úterý, kdy se pořádaly průvody maškar nebo hrály žakovské divadelní hry s mnoha náměty, např. soud s opilcem Bakchusem, stínání kohouta, a podobně. V obci Koloveč u Domažlic bylo o masopustu zvykem stavět tzv. babský mlýn (do mlýna vešly staré ženy a vycházela mladá děvčata v babských šatech). Po masopustu následovalo období půstu.

zpívalo, tancovalo a žertovalo na adresu jejich obyvatel. Masky popřály hospodářům úspěšný rok a za to dostaly výslužku, jídlo nebo peníze, které pak propily v hospodě. Při té příležitosti se také často o půlnoci „pochovala basa“ na znamení, že si na ni v následujícím období nikdo nezahraje. Na Chodsku, kde byly symbolem muziky dudy a housle, se místo basy často pochovávaly tyto nástroje. Tím skončil čas masopustního veselí a nastalo období půstu, které trvalo celých čtyřicet dní.

Tradice masopustních průvodů se v řadě měst a obcí dodržuje dodnes. Je to zásluhou různých spolků či občanských nebo folklorních sdružení. V Plzni zavedl tradici masopustu v rámci plzeňských smetanovských dnů folklorní soubor Mladina s názvem „Masopust, masopust, jen mě holka nevopust“³. Po průvodu maškar se každoročně koná lidová veselice v největší plzeňské restauraci Na Spilce v plzeňském pivovaru³.

1.2 Folklor v Čechách

Nejstarší zápisy českých lidových písní pocházejí ze 16. století, je to např. píseň Když jsem já ty koně pásal. Autorem první zmínky⁴ o významu české lidové písně a současně výzvy k jejímu sbírání byl Václav Hanka⁵. Na jeho podnět navázali další, například Josef Dobrovský⁶, Josef Ritter z Rittersberku⁷, František Bartoš⁸, k nejvýznamnějším sběratelům pak patřili Karel Jaromír Erben⁹ a František Sušil¹⁰.

³ V letošním roce byl v Plzni sraz maškar 18. února 2012 v 16 hodin U Branky a průvod se vydal na náměstí Republiky se zastávkou před plzeňskou radnicí a dále ulicí Zbrojnickou do Křižíkových sadů, k restauraci U Mansfelda a pokračoval ulicí Dřevěnou a Pražskou přes Anglické nábřeží až na nádvoří Plzeňského Prazdroje. Tam byla připravena ukázka tradiční staročeské zabijačky a v restauraci Na Spilce pak proběhla Masopustní zábava.

⁴ Prvotiny pěkného umění z 22. 8. 1814.

⁵ Václav Hanka (1791-1861) byl český spisovatel, jazykovědec a obrozenecký básník. Zasloužil se o reformu českého pravopisu. Sám písně nesbíral, ale napodoboval. Některé jeho texty zlidověly, např. píseň Sil jsem proso, Moravo atd..

⁶ Josef Dobrovský (1753-1829) byl jezuitský kněz, historik a zakladatel slavistiky v českých zemích, představitel českého národního obrození.

⁷ Ritter z Rittersberku (1780-1841) shromáždil a zpracoval rukopisné sbírky z Čech a Moravy.

⁸ František Bartoš (1837-1906) byl pedagog, jazykovědec a etnograf. Významná osobnost moravské vzdělanosti a kultury druhé poloviny 19. století, organizátor vědeckého a národního života na Moravě.

⁹ Karel Jaromír Erben (1811-1870) byl český historik, právník, spisovatel, básník, překladatel a sběratel českých lidových písní a pohádek; představitel literárního romantismu. Erben je znám především jako sběratel lidové poezie. Výsledkem Erbenovy sběratelské činnosti byly tři svazky Písní národních v Čechách (1842–1845), jejich přepracované a rozšířené vydání vyšlo roku 1864 s titulem Prostonárodní české písně a říkadla.

Většina sběratelů se pokoušela také lidovou píseň definovat. Někteří si celkovou složitou problematiku zúžili na malou folklorní oblast, takže nemohli dospět k všeobecným závěrům, jiní se více zaměřili na text, jiní na nápěv, různě si vykládali pojmy jako anonymita, kolektivnost a lid. Jiná byla situace v Čechách a jiná na Moravě.

Přetrvaly, zpívaly se a dochovaly se tedy jen ty písně a ty jejich podoby, které odpovídaly životním názorům a estetickým normám příslušného krajového lidového kolektivu. A právě v období svého největšího rozmachu, v druhé polovině 18. a v průběhu 19. století, začaly být lidové písně soustavně zaznamenávány sběrateli. Každý zápis představuje jen jedno individuální znění, vystihuje zpěváka v určité chvíli, v určitém prostřední a náladě. Tyto staré klasické sbírky písní mají dnes převážně jinou funkci, než měly v době zápisu. Představují textovou a hudební podobu písně před více než deseti generacemi.

Témata lidové hudby nacházíme také v umělé hudbě, od středověku dodnes; skladatelé se k nim stále znovu vracejí jako k nevyčerpatelné studnici informací. Lidová hudba velmi výrazně inspirovala skladatele romantického období. V Čechách to byli například Antonín Dvořák a Bedřich Smetana. V generaci skladatelů první poloviny dvacátého století nacházíme osobnosti, které lidové hudbě ve své tvorbě vyhradily zásadní místo a důkladně ji studovaly. Nejvýznamnějšími z nich byli, a to nejen ve středoevropském kontextu, Leoš Janáček¹¹, u kterého se lidová hudba prolíná prakticky celou jejich tvorbou, nebo Vítězslav Novák¹².

¹⁰ František Sušil (1890-1868) byl moravský teolog a kněz, vydal sbírku téměř 2 400 lidových písní pod názvem Moravské národní písně s nápěvy do textů vřazenými. Moravské národní písně vyšly v první menší sbírce poprvé v roce 1835, velké vydání pak roku 1860. Byl aktivní v českém národním obrození.

¹¹ Leoš Janáček (1854-1928) je celosvětově uznávaný hudební skladatel a folklorista. Při své tvorbě vycházel z lidové hudby moravských regionů, zejména Slovácka a Lašska, např. v souboru skladeb Lašské tance.

¹² Vítězslav Novák (1870-1949) je český hudební skladatel, klavírista a hudební pedagog, profesor skladby na Pražské konzervatoři. Jeho raná tvorba byla ovlivněna moravskou lidovou hudbou.

1.3 Česká lidová píseň

Podíváme-li se do historie, lidová hudba je již od nepaměti nedílnou součástí běžného života člověka. Provázela ho při práci, při odpočinku i při zábavě a dědila se po staletí z generace na generaci, proto je její tradice velmi bohatá a pestrá.

Hudbu a písně z Čech dělíme podle charakteristických rysů do dvou oblastí, a to na hudbu dudáckou a hudbu hudeckou.

Charakteristickým obsazením dudácké muziky byly dudy a housle, zmínky o ní pocházejí již ze 13. století. Postupem doby se *dudácká hudba* rozšířila o další nástroje, např. klarinety, které dnes už vnímáme jako běžnou součást dudáckých i folklorních souborů. Oblast, kde se dudácká hudba nejvíce rozvíjela, zasahuje část jižních Čech, Pošumaví, Klatovsko, Chodsko, Plzeňsko, Rokycansko a Tachovsko.

Hudba hudecká zaujímá větší část Čech. Ve středověku se tato hudba hrála na podomácku vyrobených houslích, takzvaných „skřípkách“, které doplňovala velká basa. Tento typ hudby se do dnešní doby zachoval pouze na Horácku. Časem bylo toto obsazení doplňováno dalšími nástroji.

Dominujícím hudebním nástrojem českého venkova se v minulých staletích staly *dudy*¹³. Dudy byly významné jako samostatný a soběstačný nástroj buď sám o sobě (jeden, případně více dudáků), postupně se uplatňovaly v duu s houslí (houslistou), hrajícím často na krátké housle, později na housle normálních rozměrů. K tomuto „selskému duu“ se na přelomu 18. a 19. století připojil piskač (klarinetista). Zásadou Es klarinetu došlo i k ustálení dud v ladění Es. Vznikla tak tzv. „malá selská muzika“, doložená v této sestavě hlavně v jižních a západních Čechách¹⁴.

Připojením druhého klarinetu, druhých houslí a někdy i kontrabasů vznikla „velká selská muzika“, která zvětšenými zvukovými možnostmi stále ještě mohla čelit nástupu žesťů, tzv. „panské“ či „turecké“ muziky.

¹³ Vliv dud na nápěvy českých písní poznal již Otakar Hostinský (1847-1910), významný český estetik, teoretik hudby a divadla a profesor pražské univerzity. Studium tohoto nástroje se zabýval i významný český kulturní historik, folklorista a etnograf Čeněk Zíbrt (1864-1932), docent všeobecné kulturní historie na české Filozofické fakultě.

¹⁴ VEJVODA, Zdeněk. *Plzeňsko v lidové písni I*. 1. vyd. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2011, 648 s. ISBN 978-80-87112-52-6. s. 59.

Trio tohoto typu – Kaňáková dudácká muzika z Plzně – hrála např. na Národopisné výstavě československé v Praze roku 1895 ve složení : dudák Hynek Kaňák-Květoň (nar.1828), klarinetista Kruřák z Roudné a houslek Rataj z Netunic u Čižic.

Sestava dud, houslí a klarinetu tvořila ideálně vyvážené, a přitom vyhraněné nástrojové spojení, jehož existenci dokumentují nejrůznější památky a glosy autorů krásné literatury. Hru malé selské muziky do partitury zachytil např. při své cestě za chodským folklórem v roce 1893 český folklorista Ludvík Kuba¹⁵.

Velká selská muzika¹⁶

¹⁵ Ludvík Kuba (1863-1956) byl český folklorista, spisovatel a malíř. Studoval hudbu, hudební nástroje a zvyky slovanských národů a představil je ve své tvorbě. O jeho etnografické tvorbě svědčí rozsáhlá sbírka *Slovanstvo ve svých zpěvech* (v 16 jazycích).

¹⁶ Velká selská muzika v podání členů folklorního souboru *Meteláček* na koncertu v Alfě dne 7. 4. 1998, zleva Martina Stachová, Simona Slavíková, Hedvika Fictumová, Kryštof Křemenák (vlastní foto).

2 Folklor jihozápadních Čech

Oblast Plzeňska, Chodska, a jižní Čechy¹⁷ patří vedle Horácka a Moravy k nejzpevnějším oblastem České republiky. Dudácká hudba se zde těší velké oblibě.

Dříve bylo nejčastější duo dudák s houslistou, výjimkou nebyl sólový dudák či houslista. K tanci a doprovodu písní musely stačit jen malé skupinky hudebníků. Duo houslista a dudák bývalo přirozeným spojením nejčastěji používaných hudebních nástrojů v české lidové hudbě. Dudy jsou nástrojem, který dává velké možnosti k improvizaci. V lidové hudbě nejsou jen nástrojem doprovodným, ale díky svému jadrně barvitému zvuku jsou také výrazným nástrojem sólovým.

Dudácké kapely v minulosti nebyly na Plzeňsku jediné. Ve druhé polovině devatenáctého století sem začínaly pronikat také prvky dechové hudby a takzvané hudby „štrajchové“, tj. hudby s převahou smyčcových nástrojů. Tato hudba měla oproti dudácké určité přednosti. Dokázala zpěváky doprovodit v nejrůznějších tóninách, zatímco dudácké muziky byly limitovány tóninou Es dur. Se zavedením harmonického doprovodu houslí, viol a kontrabasů však většinou vymizely volné písně a byly často srovnávány do sudého počtu taktů.

V chodské hudbě je specifickou zvláštností tzv. prolamování, což je vkládání vázaných osminových nebo šestnáctinových not místo čtvrtových nebo osminových not. Velmi oblíbený je na Chodsku také vícehlas; druhý hlas často vystupuje nad hlavní melodii a doprovází ji ve vrchních terciích a sextách¹⁸. V chodských písních většinou převládá radost, veselost a živost. Převažují písně durové, písní v mollové tónině je na Chodsku velice málo. Textů různých písní je mnohem více než nápěvů, na některý oblíbený nápěv se zpívá celá řada písní různých textů, nebo se na jeden text zpívá několik nápěvů¹⁹.

K lidové hudbě neodmyslitelně patří tanec, kterým lidé vyjadřovali své pocity. V minulosti se, nejčastěji o masopustu, kdy nebylo tolik práce v zemědělství, pořádaly taneční zábavy. Tyto plesy a tancovačky často začínaly v sobotu a končily někdy i v pondělí v noci. Pořádaly se i speciální zábavy. Některé byly jen pro svobodnou

¹⁷ Tábořsko, Budějovicko, Blata a Pošumaví.

¹⁸ Webzdarma. www.sbor.webzdarma.cz [online]. 24.11.2010 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: http://www.sbor.webzdarma.cz/slovník%20hudby/L_slovník.htm.

¹⁹ Např. písně Červená růžičko, Haž purou cikání, Vavřeneček, Nefoukej větříčku a další.

mládež, na tzv. „mužovský“ bál zase směli jen ženatí muži a vdané ženy. Na Chodsku se konaly „babské“ bály, věnované vdaným ženám. V každém kraji si lidé vymysleli jiné názvy a jiné zvyklosti. Nadšení, s jakým dokázali tancovat, dodnes připomíná dobová pověra, že jak budou tanečníci vysoko vyskakovat, do takové výše vyrostete toho roku obilí nebo len.

Nejoblíbenějším tancem na Chodsku býval a dodnes je tanec „do kolečka“. Tanečník s tanečnicí se postaví proti sobě, chytí se oběma rukama kolem pasu, nebo mají běžné taneční držení, pak oba přešlapují z nohy na nohu, podupávají taneční rytmus a točí se velmi rychle stále na jednom místě do kola. Při tom výskají a zpívají²⁰. Velmi oblíbená je na Chodsku také polka, štajdyš, sousedská, obkročák, dupavá, houpavá nebo „kolo“, kdy děvčata sama nebo s chlapci utvoří kruh, držíce se rukama vzadu spletenýma, zpívají, lehce a svižně se točí na jednu či druhou stranu, podupávajíce vesele rytmus.

V polovině minulého století bylo ještě možné v západních Čechách, zejména na Chodsku, vidět na vesnických zábavách lidové muziky. To, že se v té době lidé uměli bavit, je vidět i ve starých filmech a v pohádkách. Postupně s rozvojem elektroniky však tato hudba z běžného života začala mizet. V důsledku toho začali lidé, kterým byla lidová hudba blízká a chtěli její odkaz zachovat pro další generace, zakládat folklorní soubory. Nebyla to jednoduchá doba, přesto nebo právě proto se lidé zásluhou mnoha nadšenců začali vracet k tradicím. Soubory se často zúčastňovaly i Mezinárodních festivalů, a činnost v souboru byla jednou z možností, jak se podívat za západní hranice.

2.1 Lidové kroje

Národní kroje v Čechách (na Plzeňsku i jinde) jsou pozůstatky všennárodního českého kroje a jeho jednotlivé části vznikaly již dříve než v šestnáctém století. Po třicetileté válce kroje zůstaly tradičním oblečením více na venkově a ve městech se nosily méně. Dnešní velká rozmanitost a pestrost lidových krojů a výšivek má sice původ i v době starší, ale do dnes známé podoby se ustálily převážně v osmnáctém a devatenáctém století. Původní starý základ kroje se však nezměnil, šlo pouze o způsob úpravy a výzdoby kroje jako celku. Velký vliv na podobu kroje měla i příslušnost

²⁰ JINDŘICH, Jindřich. *Jindřichův chodský zpěvník: díl I. druhé, opravené vydání*. Kdyně: Knihovna Okresního osvětového sboru ve Kdyni, 1926. ISBN 978-80-7316-234-4., s. 10.

k určitému panství. Tak rozeznáváme v našem regionu na Plzeňsku například kroj plzeňský, plasský, radnicko – rokycanský, chotěšovský, hradišťský, touškovský a bezdružický.

V dnešní době, bohužel, můžeme o lidových krojích mluvit pouze v minulém čase, protože kroje se začaly z běžného života vytrácet už v polovině devatenáctého století. V Čechách se nejdéle kroj udržel na Chodsku, v oblasti asi dvaceti obcí²¹ kolem Domažlic. Ale i tam se v dnešní době nosí pouze výjimečně, oblékají se jen při zvláštních příležitostech, např. při svatbách, poutích, chodských slavnostech a plesech. Užívají je také členové folklórních souborů či baráčnických organizací a spolků.

2.1.1 Plzeňský kroj

Plzeňský kroj²² se nosil v Plzni a v oblasti asi třiceti okolních vesnic, na severu po Ledce a Záluží, na východě k obci Dýšina až po Ejpovice, jižně až k Plzenci a Útušicím a na západě až po Křimice a Vejprnice. Ráz plzeňského kroje byl poměrně přesně vyhraněný, nepodléhal v okrajových oblastech vlivům sousedních krojových oblastí, s čímž se velmi často setkáváme u většiny krojů ostatních. Jelikož pak jeho vlastní oblast nebyla příliš rozsáhlá, nevykazoval větších odchylek, a pokud se přece vyskytly, byly jen celkem nepatrné.

Plzeňský ženský kroj na první pohled zaujme svojí barevností. Dříve byla bílá barva považována za barvu jednoduchou a smuteční, proto býval kroj velice pestrý a zdobený. Svéráznost plzeňského spočívá především v neobyčejné šíři, jíž docilovaly plzeňské ženy takovým počtem spodních sukni, jaký nebyl obvyklý nikde jinde²³. Na plzeňském kroji bylo poměrně málo výšivek. Vyšitý byl jen čepeček a k němu

²¹ Horní Chodsko tvoří obce Postřekov, Díly, Klenčí pod Čerchovem, Trhanov, Chodov a Pec.

Dolní Chodsko tvoří město Domažlice a okolní obce Třebnice, Luženice, Luženičky, Dražovice, Petrovice, Újezd, Havlovice, Stráž, Tlumačov, Pasečnice, Milavče, Radonice, Chrastavice, Staněnice, Zahořany, Bořice, Nevolice, Spáňov, Mrákov a Starý Klíčov .

KUMPEROVÁ, Iva. *Chodské kroje*. Domažlice, 2010, 119 s. ISBN 978-80-254-8794-5., s. 4.

²² www.czech.cz. *Www.czech.cz* [online]. 21.3.2012 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://www.czech.cz/cz/66600-kroje>.

²³ Jestliže u jiného kroje bylo nejvyšším možným počtem pět až šest spodních sukni, zde to byl teprve počátek, běžné bylo ve svátek užití dvanácti až dvaceti čtyř. Nebylo proto divu, když si je žena například při dlouhé mši v kostele „nadlehčovala“, protože unést jejich tíhu vyžadovalo i u statné venkovanky dost námahy.

www.czech.cz. *Www.czech.cz* [online]. 21.3.2012 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://www.czech.cz/cz/66600-kroje>.

náležející „křídla“, upravená z „kalunků“. Pro zvláště slavnostní příležitosti nosily ženy ještě pleny a jen poměrně řídké se nosily bílé vyšíváné fěrtochy. Košilka mívala baňaté rukávy střední velikosti, které u lokte byly všity do tkaného pásku, jenž lemoval i výstřih u krku. Přes prsa se kladl hedvábný malý šátek, jehož konce se zastrkovaly za šněrovačku. Největší ozdobou byl malý škrobený čepec zvaný holubička. Doplňkem kroje byla ozdoba čela – sametka se třemi nebo čtyřmi pruhy. Na nohou se nosily červené punčochy a vykrojené střevíčky na špalíčkách, svázané na nártu zelenou pentlí. Ty později vystřídal sametové stahované „bůtky“ s lakovým vykrajovaným okrajem.

Plzeňský kroj: žena v kabátku, chlapec v kazajce, dívka ve svátečním kroji²⁴

²⁴ Krojplzen.web.cz. *Krojplzen.web.cz* [online]. 29.1.2004 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://krojplzen.web.cz/kroj10.htm>.

Mužský kroj byl jednodušší a dosáhl dnešní podoby v devatenáctém století. Najdeme na něm více novodobých vlivů. Byl ušitý z modrého sukna, na krajích červeně lemovaný. Vesta, krátký kabát, zvaný kazajka, i dlouhý kabát jsou stejného rázu, vpředu bohatě zdobené hustě umístěnými mosaznými knoflíky a výšivkou. Světlé jelenicové kalhoty zvané „koženky“ byly vpředu u zapínání zdobené vyšívanými ornamenty. Nesměly chybět bílé podkolenky a tmavé kožené vysoké boty po kolena nebo měkké boty zvané shrnovačky. Pokrývkou hlavy pro svobodné i pro ženaté k méně slavnostním příležitostem byla čepice vydrovka. Dno čepice bylo obyčejně červené sametové a přes ně byla do hvězdičky našita šestkrát zlatá šňůrka, uprostřed upevněná zlatým střapečkem. K slavnostnímu kroji nosili muži černé klobouky s širším rovným okrajem a poněkud promáčknutou hlavou, do které byly po stranách spodem všity černé hedvábné pentle pro uvázání pod bradu.

Originální plzeňské kroje se v roce 1882 staly předlohou pro kostýmy naší „národní“ opery, Smetanovy Prodané nevěsty. Bylo to zásluhou plzeňského rodáka Jakuba Škardy²⁵, který v Plzni studoval a přátelil se s Bedřichem Smetanou (1824-1884) a společně se oba jako náruživí tanečníci hojně účastnili společenského života. Tradiční nastudování této Smetanovy opery se dodnes neobejde bez stylizovaného plzeňského kroje²⁶.

2.1.2 Chodský kroj

Chodský kroj si i přes časový vývoj zachoval mnohé základní rysy a jako jediný se v Čechách udržel dodnes. V minulosti tomu nejvíce napomohla vzdálená poloha kraje a značná míra konzervativnosti zdejšího obyvatelstva. Svou roli na vzhledu a složení kroje sehrálo i bezprostřední německé sousedství.

²⁵ Jakub Škarda (1828-1894), nar. v Plzni na Skvrňanech, právník a intendant pražského Prozatímního divadla.

²⁶ Sbor Národního divadla byl poprvé oblečen do nových kostýmů v duchu plzeňského kroje v roce 1882. Dámské se líbily, pánské však byly podrobeny velké kritice pro přílišnou uniformitu a problematickou barevnost. Nové plzeňské kroje dodal Jakub Škarda na čtvrtou reprízu 24. 9. 1882. Divadelní kostým byl tehdy vyměněn za originály krojů z Plzeňska. Jakub Škarda tehdy divadlu věnoval „22 plzeňských punt čili lajblíků, 22 párů koženek, 22 vydrových čepic, 22 kopen (bot) a 12 kazajek“.

VEJVODA, Zdeněk. *Plzeňsko v lidové písni I.* 1. vyd. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2011, 648 s. ISBN 978-80-87112-52-6., s. 13.

Zatímco na přelomu devatenáctého a v prvních desetiletích dvacátého století jinde v Čechách kroje zanikaly, na Chodsku došlo v té době k jejich největšímu rozkvětu. Menšími změnami prošel i mužský kroj, který se však pomalu odkládal a nahrazoval se běžným civilním oblečením. Ženský oděv se ale začal nápadně zdobit náročnými aplikacemi a bohatými ručními výšivkami. Uplatňoval se i dražší textilní materiál. Výrazněji se začaly také prohlubovat rozdíly mezi kroji úrodného dolního Chodska s centrem v Mrákově a chudšími podhorskými vesničkami okolo Postřekova. Rozdíly byly tak výrazné, že se rozdělily na dva odlišné krojové typy²⁷.

D o l s k ý ž e n s k ý k r o j je bohatší a nosil se na většině území kolem Domažlic. Sváteční kroje se vyznačují bohatým vyšíváním, rukávce jsou silně naškrobené a zdvižené vysoko nad ramena. Jako první se oblékala prostá delší košile s červeně vyšitými rukávy, přes kterou se převlékly ještě další dvě košilky. Ta druhá s pevně vyškrobenými rukávy, jež dovedou vytvarovat do výšky jen místní ženy. Přes ně se navlékly rukávce s ručně vyšitými krejzlíky u lokte a u krku. Přes ně se oblékl bohatě vyšitý živůtek z červeného sukna. Také sukně se skládala z několika vrstev. Nejprve se oblékala bílá spodnička, potom kanafasová široká spodnička a na závěr silná prošívaná sukně, tzv. „vatýrka“. Navrch se oblékla červená „šerka“, což byla vlněná varhánková sukně s hedvábnou stuhou na svém okraji. Na nohy si ženy oblékaly červené vlněné punčochy a obouvaly vykládané střevíčky, zvané „bůtky“. Základ oblečení dále zdobily další součásti. Tylový vyšívaný šátek přes prsa byl vidět jen u krku, protože přes něj se pokládal ještě jeden hedvábný šátek s dlouhými třásněmi a vytkávanými květy. Přes sukni se rozložila brokátová zástěra. Úprava hlavy také nebyla jednoduchá. Nejprve se z vlasů učesal drdol, zvaný „čampule“, do něhož se zasunul ozdobně vykládaný hranatý hřeben, který trčil nad temenem hlavy. Na rozdíl od pestrého kroje se hlava překryla černým šátkem. Doplnkem kroje byl vyšívaný kapesníček do ruky. Není divu, že oblékání tak složitého slavnostního kroje trvalo více než hodinu. Dnes se častěji užívá jednodušší chodský kroj, zvaný flámiška.

²⁷ KUMPEROVÁ, Iva. *Chodské kroje*. Domažlice, 2010, 119 s. ISBN 978-80-254-8794-5., s. 5.

chodské kroje a tance - XV. MFF 2011²⁸

Ž e n s k ý k r o j h o r n í h o C h o d s k a nosily ženy v chudých podhorských obcích kolem Postřekova. Původní kroje byly koncem 20. století ovlivněny prvky ze sousedního Bavorska, novým materiálem se stal brokát neobvyklých vzorů a vlněná látka tmavších odstínů „gangár“. Tento kroj měl jednodušší formu a orientoval se do pasu. Tak jako u dolského kroje se lišil kroj pro nevěstu, pro vdané ženy a pro svobodná děvčata²⁹.

Přástkový kroj oblékala mladá děvčata k tanci a do přástek, odtud je i jeho název. Tento kroj se příležitostně nosí ještě dnes. Rukávce³⁰ měly široké nabírané rukávy stažené nad lokty, přizdobené na okrajích paličkovanou krajkou, škrobily se ale jen málo, aby se nezvedaly vysoko nad ramena. Límeček byl zdobený paličkováním, ke kroji patřila sukně „šerka“, spodnička, fěrtuch, šátek na krk, bavlněný šátek na hlavu, lajblík, červené punčochy a černé boty.

²⁸ Rozhlas. *Www.rozhlas.cz* [online]. 21.3.2012 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/plzen/zpravodajstvi/_zprava/904842.

²⁹ Svobodná děvčata měla kroj doplněný o červenou stuhu „nápětku“.

³⁰ součást přástkové košile

Ženský a mužský kroj dolního Chodska³¹

Mužský kroj z dolního i horního Chodska od konce devatenáctého století z běžného života pozvolna vymizel a stále častěji byl nahrazován civilním oděvem³².

Mužský chodský kroj se v dolních a horních vsích nijak významně stříhově ani složením neliší. Jeho hlavní rozdíly spočívají ve výzdobě ručními výšivkami, které u krojů horního Chodska chybí. Mužský kroj tvoří košile, kalhoty „praštěnky“, vesta,

³¹ Vlastní foto, originální kroje ušité na zakázku.

³² Pamětní kniha obce Postřekov uvádí, že do roku 1925 běžně oblékali tradiční kroj již pouze tři staří Chodové. Jeden z nich, pan Pajdar (po chalupě „Kovářík“), byl inspirací pro spisovatele J. Š. Baara při ztvárnění hlavní postavy povídky Skřivánek.

KUMPEROVÁ, Iva. *Chodské kroje*. Domažlice, 2010, 119 s. ISBN 978-80-254-8794-5., s. 49.

kazajka, dlouhý kabát „ženící“, bílý kabát „šerkovák“, černý klobouk „širák“, čepice „vydrovka“, hedvábný šáteček na krk, hůl „čakana“, bílé punčochy a černé kožené boty. Kalhoty „praštěnky“ se dříve šily z přírodní světlé jelenicové nebo levnější skopové kůže, nověji se šijí ze žlutého plátna nebo klotu. Sahají těsně pod kolena, kde jsou staženy tkalounem protaženým tunýlkem, nebo se zapínají v krátkých rozparcích několika mosaznými knoflíky. Na dolním Chodsku se kalhoty zapínají na obou bocích u hlubokých rozparků několika mosaznými knoflíky, které přidrží široký poklopec, zvaný „padací most“, zdobený výšivkou v zelené, červené nebo jen žluté barvě. Košile je z jemného bílého plátna, rovného střihu s rovně vsazenými širšími rukávy, zdobená na límečku, náprsnice a rukávech bohatou ruční bílou výšivkou. Dnes se mužské košile většinou zdobí levnějším strojovým „štykováním“ a šáteček z mužského kroje zcela vymizel. Vesta, kazajka i kabát se šijí z tmavě modrého vlněného sukna, zdobeného vpředu, u pasu a u kapes červenou paspulkou. Na předním díle jsou po celé délce našity lesklé mosazné knoflíky. Zapínají se ale pouze spodní tři, ostatní knoflíky i dírky slouží jako ozdoba. Na límci, u kapes a vzadu mohou být vesta či kazajka ozdobeny barvenou výšivkou převážně rostlinných ornamentů. Kabát „šerkovák“ je ušit z šerkoviny³³, je stejného střihu jako kabát z modrého sukna, buď s výšivkou, nebo bez výšivek, pouze černě olemován. Klobouk se nosil k slavnostním účelům, dnes se již nevyrábí. Muži ke kroji nosí většinou čepici „vydrovka“. Ta je ušita ze šesti dílů zeleného sametu a je ozdobena hedvábným šřapcem na vrcholu dýnka. Okraj čepice byl dříve lemován vydří nebo jinou huňatou kožešinou, nyní se používá kožešina umělá. Ke svátečním mužským krojům patří na nohy bílé punčochy, černé nízké střevíce nebo vysoké kožené holínky. Dříve byla nepostradatelná i hůl zakončená malou sekyrkou „čakan“, nebo masivní kostkovaný deštník.

Na Chodsku se dříve do krojů běžně oblékaly i děti. První dětské oblečení tvořila jednoduchá kojenecká košilka, tzv. „pláštíček“ z jemného bílého plátna, zavazovaná na zádech. Na hlavu se dávala čepička „karkulka“. Dítě se zavinovalo do peřinky obdélníkového tvaru, která se převazovala různými druhy povijanů nebo hedvábnou stuhou. Děti do tří let nosily oblečení, které bylo téměř shodné pro obě pohlaví. Nosily košilku s dlouhými rukávy a k ní sukénku se šlemi, nejčastěji

³³ Šerkovina je tkanina ze směsi lnu a vlny.

z kartounu nebo z kanafasu, odlišné pouze v detailech. Pro chladnější dny nosily děti bílou košilku a tzv. „chovací šatičky“, které se šily z teplejších vzorovaných flanelů nebo barchetů. Teprve odrostlejší děvčátka nosila plátěnou blůzku zvanou „rukávečky“ a sukni „kanduš“, ve svátek nosila děvčata ve vlasech věneček – „čepeníčko“ z navoskovaných papírových růžových a červených kvítků se zelenými listy, přišitých k černé sametové stužce. Teprve ve věku tří let dostali chlapci první kalhoty, pro denní nošení většinou ze starších použitých páraných oděvů. Nohy měly děti po většinu roku bosé, jen v zimě obouvaly doma zhotovené boty z kloboukoviny nebo dřeváky vystlané slámou. Klasické kožené šněrovací boty bývaly pro mnohé jen vysněným přáním.

Chodský soubor Mrákov³⁴

³⁴ www.tourism.cz. www.tourism.cz [online]. 21.3.2012 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://www.tourism.cz>.

2.2 Chodské nářečí

Na Chodsku se v minulosti nemluvalo spisovnou češtinou, ale zvláštním dialektem, tzv. chodským nářečím, které je velmi odlišné od ostatních nářečí v oblasti i v jiných krajích České republiky. Nářečí u nás vznikala přibližně od 12. století jako důsledek izolace jednotlivých oblastí a lidí v nich žijících. Ještě v minulém století se užívalo v běžné, neformální ústní komunikaci. Dnes se s ním setkáme jen u starých lidí nebo v chodských písních.

Všeobecně známým znakem chodského nářečí byla tzv. *b u l a č i n a*³⁵, tato podoba je dnes zaniklá, objevuje se už jen v chodských písních. Spočívá v úpravě samohlásky v přičestí minulém ve tvarech slovesa být. Spisovné výrazy *byl, byla, byli* je nahrazeno typickým *bul, bula, buli*. Chodům bylo podle těchto tvarů přezdíváno *Buláci*.

Další typické změny chodského nářečí oproti spisovné češtině jsou :

- na začátku slova se před samohlásku přidává písmeno *h*, např. slova *a, až, už, umět, utřít, uskočit*, atd. se mění v nářečí na *ha, haž, huž, humět, hutřít, huskočit*, atd
- mezi dvěma samohláskami se vysloví jiná souhláska, např. slova *dědek, jeden* se na chodsku vyslovovala jako *děrek, jeren*, jindy se zase zaměňuje samohláska mezi dvěma souhláskami, , např. *smát* se na *smít* se, *sedět* na *sedít* atd.
- u některých zájmen a infinitivů sloves se místo krátké použije dlouhá samohláska, např. *tam* na *tám*, *volat* na *volát*, *milovat* na *miluvát* atd.

Užívání chodského nářečí postupem let hodně upadá, s rozvojem sdělovacích prostředků od poloviny minulého století a nyní s rozvojem internetu mladí lidé v oblasti používají i doma převážně běžnou hovorovou češtinu. Hlavní zásluhu na zachování chodského nářečí v povědomí lidí mají právě folklorní soubory, které zpívají písně z této oblasti v původní podobě³⁶.

³⁵ JINDŘICH, Jindřich. *Jindřichův chodský zpěvník: díl I.* druhé, opravené vydání. Kdyně: Knihovna Okresního osvětového sboru ve Kdyni, 1926. ISBN 978-80-7316-234-4., s. 7.

„Písně bývaly zpívány v podřečí chodském, buláckém; teď čisté podřečí chodské slyšeti ovšem již jen málo, - a to u starých zpěváků a odlehlejších vesnicích. Mladí míchají bulačinu se spisovnou řečí; jen časem a mimoděk ozve se při zpívání starých písní starý tvar. Jak roztomile znějí chodské písně, jsou-li zpívány čistým podřečím – bulačinou!“

Cs.wikipedia.org. *Cs.wikipedia.org* [online]. 4.3.2012 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Chodsk%C3%A9_n%C3%A1%C5%99e%C4%8D%C3%AD.

³⁶ Např. píseň *Díte báby, dite demů*, viz příloha II.

2.3 Folklorní soubory v Plzeňském kraji

Plzeňsko a Chodsko jsou právem považovány za významné oblasti, kde se folkloru daří. Národopisné bádání v oboru lidové hudby a tance shromáždilo za poslední dvě století značné bohatství pramenů různé povahy – množství nápěvů a popisů dobových tanců, maleb, fotografií, hudebních nástrojů a dalších předmětů. Práce sběratelů a profesionálních etnografů na Plzeňsku nacházela odezvu u zájemců o regionální historii a po druhé světové válce i u příznivců řady folklorních souborů a muzik.

V roce 1954 vznikl *Plzeňský lidový soubor* jako příležitostné těleso, které využívalo instrumentáře lidové hudby i moderního orchestru. Soubor působil pod uměleckým vedením Zdeňka Lukáše³⁷ a Jaroslava Krčka³⁸ a jeho obsazení tvořilo smyčce, dva klarinety, flétna a pikola. Podle potřeby jednotlivých partitur býval soubor rozšířen o další nástroje, např. hoboj, fagot, lesní roh, harfu a další.

V roce 1972 vyšla v Supraphonu LP deska s názvem *Hrají a zpívají Plzeňáci*³⁹, nahraná dne 23. 12. 1970 v sále ZK ROH v Plzni za spolupráce Plzeňského lidového

³⁷ Zdeněk Lukáš (1928-2007) byl český hudební skladatel, patří k nehranějším a nejzpívanějším skladatelům vážné hudby 2. poloviny 20. století. Zdeňka Lukáše výrazně ovlivnil folklor, ale používal také novodobé kompoziční techniky. V letech 1953 - 1964 pracoval Zdeněk Lukáš jako programový pracovník plzeňského studia Českého rozhlasu. Svou profesionální hudební dráhu zahájil v Plzni při výkonu základní vojenské služby, kde založil a vedl tamní pěvecký sbor. Svůj další sbor Česká píseň založil roku 1954 a těleso mělo sloužit především k pravidelnému pořizování nahrávek úprav lidových písní pro pořad *Hrají a zpívají Plzeňáci*. Sbor vedl Zdeněk Lukáš dvacet let, ale pro neshody s politickými představiteli Plzně a pro obtíže se Státní bezpečností z jeho vedení odešel. Roku 1975 se Zdeněk Lukáš stal sbormistrem Ženského sboru Československého státního souboru písní a tanců. Ve funkci působil čtyři roky a poté se stal hudebním skladatelem bez závazků. Hudbu komponoval jak chtěl, jak ji cítil a za celou dobu uměleckého působení vytvořil na 350 děl všech kompozičních oblastí.

³⁸ Jaroslav Krček (nar. 1939) je český hudebník, dirigent, sbormistr a hudební skladatel. Pracoval jako hudební režisér v Československém rozhlasu v Plzni a pak ve vydavatelství Supraphon v Praze. V roce 1960 založil Malou muziku Souboru písní a tanců Josefa Vycpálka, roku 1967 založil soubor Chorea Bohemica, se kterými rychle dosáhl mimořádných koncertních úspěchů na domácí scéně i v zahraničí. Jeho zájem o jihočeský a západočeský folklor a o anonymní hudební projevy české kultury přerostl ve specializaci na folkloristickou problematiku v nejširších souvislostech: vyhledává nejstarší památky lidové hudby, uvádí je znovu do současného hudebního života a je také autorem překrásných úprav lidových písní a tanců. Jeho úpravy a adaptace lidových předloh mají zcela osobitý styl a výrazně se odlišují od prostých úprav vysokým stupněm stylizace. Věnuje se také kompozici v oboru soudobé vážné hudby.

³⁹ *Hrají a zpívají Plzeňáci* [LP]. 1972. vyd. 1972 [cit. 21.3.2012]. Písně: Nade mlejnem, Budějce, Budějce, Kdybych já věděla, Já mám chaloupku, Já ráda miluju, Letěla husička, Huž mi můj vovísek, Bul jest jeren sedlák, Nefoukej větříčku, Ztratila jsem kajdu, Když jsem já šel k Táboru, Koupím já si koně vraný, A hdepa ste všický-my chasníci, Tříkrát jsem vobešel pasešnici, Ženu potřebuju, Sulislavský kostelíček, Přišel Honza na námluvy, Putovalo děvče a tři chodské lidové písně (Asli máš věrnýho milýho, Dyž sem šel vokolo vrat, Já se dycky vohlídám).

souboru pod vedením skladatele Zdeňka Lukáše a Malé muziky pod vedením Jaroslava Krčka. Spolu s řadou výborných zpěváků, kteří se soubory tehdy spolupracovali, např. Jiří Bartoš, Milada Peštová, Eva Pecková, Zora Soukupová, Jana Hovorková, Václav Švík, Jaromír Horák, František Ledínský, Jiří Miegler a sbor Česká píseň, tak vrátili do života dávno zapomenuté písně.

Ve své době byl Plzeňský lidový soubor významným studiovým orchestrem, který v plzeňském rozhlasovém studiu natočil mnoho snímků. V roce 1996 však musel svoji činnost pro nedostatek financí ukončit.

2.3.1 Soubory dospělých

Folklorní soubory v té podobě, jako je známe dnes, začaly vznikat až v padesátých letech minulého století. Většinou to bylo pod hlavičkou Závodních klubů ROH při různých podnicích. První a nejvýznamnější z nich v Plzni to byl **Soubor písní a tanců Škoda Plzeň**, založený v roce 1954. Taneční složka měla asi dvacet pět členů, orchestr byl až patnáctičlenný - dvoje první housle, dvoje druhé housle, dvě violy, dva klarinety B, jedna flétna a kontrabas. Dudácká muzika byla šestičlenná - jedny dudy, dva klarinety, dvoje housle a kontrabas. Do roku 1962 byl součástí souboru i pěvecký sbor. Ve vedení muziky souboru se vystříдалo mnoho známých plzeňských muzikantů, např. Jaromír Bažant, Jaroslav Krček, Václav Švík, Jan Ježek, Josef Fiala a další. Soubor se věnoval umělecké stylizaci hudebního a tanečního folkloru a později zpracovával jednotlivé skladby do monotematických bloků⁴⁰. Zúčastnil se mnoha nejrůznějších festivalů v Československu, v Evropě⁴¹ i v USA (1989).

⁴⁰ www.mladina.cz. *Www.mladina.cz* [online]. 20.9.2005 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://www.mladina.cz/7483.htm>.

Např. v roce 1977 České svatební motivy (hudba Josef Krček, choreografie Alena Skálová a Miloš Vršecký), v roce 1980 Husaři husaři (hudba Josef Krček, choreografie Libuše Hynková), v roce 1987 Ó radost má (hudba Josef Krček, choreografie Miloš Vršecký).

⁴¹ Velkým úspěchem Souboru písní a tanců Škoda Plzeň i celého Československa byla účast na prestižním evropském mezinárodním folklorním festivalu v roce 1967 v provincii Agrigento na Sicílii, kde soubor získal II. místo po národním lidovém souboru z Guinei. V roce 1973 natočil soubor první LP desku, v následujícím roce natáčel pořad pro Československou televizi. V roce 1986 na Mezinárodním folklorním festivalu ve Francouzském Dijonu získal dvě první ceny, a to 1. místo za nejlepší muziku a 1. místo v kategorii stylizovaného folkloru.

Na slavnostním koncertu v Komorním divadle v Plzni dne 10. 4. 1994, uspořádaném ke 40. výročí vzniku souboru, se patronace nad souborem ujal Plzeňský Prazdroj, a.s., a Soubor písní a tanců Škoda Plzeň byl od tohoto roku přejmenován na Plzeňský lidový soubor Mladina. Současným názvem se tak soubor hlásí k plzeňské tradici – pivu. Těžiště jeho repertoáru leží nadále v oblasti jihozápadních Čech. Soubor spolupracuje s předními hudebními autory a choreografy, jako jsou Jaroslav Krček, Josef Krček, Josef Fiala, Jaroslava Smolová, Libuše Hynková, Miloš Vršecký, a současně vytváří vlastní choreografie a hudební úpravy. Soubor pravidelně reprezentuje české lidové umění na domácích a zahraničních festivalech a vystoupeních. Navštívil řadu států Evropy, USA (1994 a 1996), Mexiko (2002) a několikrát také Japonsko (1998-2003). V roce 2006 soubor získal ocenění FOSKAR⁴². V roce 1997 se souborový program stal základem pořadu Českého a Slezkého folklóru na hudebním festivalu Pražské jaro 1997. Vedoucím muziky byl Milan Smola, kterého nahradil v roce 2000 Jan Voves. Organizačním vedoucím souboru je Martin Šeřl.

Plzeňský lidový soubor Mladina⁴³

Neméně známý plzeňský folklórní soubor Jiskra vznikl v roce 1958 při 14. ZDŠ v Plzni, Jablonského ulici, kde působil do roku 1970. Tehdy Jiskra získala nového zřizovatele, kterým byl až do roku 1991 Závodní klub ROH železničářů. Od roku 2001 působí při SPŠ dopravní v Plzni, se kterou úzce spolupracuje.

⁴² FOSKAR: Folklórní ocenění sólistů, kolektivů a reprezentantů.

⁴³ Www.folklornisdruzeni.cz. Www.folklornisdruzeni.cz [online]. 27.10.2011 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://www.folklornisdruzeni.cz/mladina>.

V současné době je soubor Jiskra tvořen třemi složkami - taneční, pěveckou a hudební, s celkem asi čtyřiceti členy. Od počátku svého působení se věnuje zpracování a interpretaci folkloru jihozápadních Čech, především rozsáhlých národopisných oblastí Plzeňska, Chodska a Žinkovska. Dlouholetým vedoucím souboru byl Ing. Miroslav Šimandl, v současné době je jeho vedoucím (statutárním zástupcem) Miroslav Škarda, vedoucím muziky Tomáš Jakubčík a vedoucí taneční složky Hana Touchová.

V repertoáru souboru jsou lidové písně a tance jednotlivých národopisných oblastí prezentované v několika typech krojů. Muzika vychází z původní dudácké a štrajchové muziky, choreografie tanců je postavena na základech původních lidových zvyků a tanců, mírně stylizovaná. Soubor do svých programů zařazuje tance kolové, figurální i tance, které humornou formou znázorňují některá tradiční řemesla. např. tanec cihlářů, ševců, šenkýřů, atd. Ucelená taneční pásma tematicky vycházejí z rodinného a kalendářního cyklu a lidových zvyků.

Soubor Jiskra se pravidelně účastní mezinárodních folklorních festivalů v České republice i v zahraničí. Od roku 1997 je hlavním organizátorem *M e z i n á r o d n í h o f o l k l o r n í h o f e s t i v a l u v P l z n i*, na kterém se setkávají soubory z celého světa. Každoročně také pořádá v Plzni Staročeský bál.

Soubor Jiskra na MFF Klatovy 2011⁴⁴

V roce 2000 zahájil svou činnost sesterský folklorní soubor s názvem *J i s k r a 58*, jehož členskou základnu tvoří bývalí členové Jiskry, kteří v souboru působili v letech 1970 - 1990. Vystupuje s lidovými tanci a písněmi z jihozápadních Čech, které jsou nezaměnitelně výrazově podtrženy především s cílem pobavit sebe i diváka. Vedoucím

⁴⁴ Souborjiskra.eu. *Souborjiskra.eu* [online]. 21.3.2012 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: http://souborjiskra.eu/fotogalerie.php?subdir=20110708_MFF%20Klatovy.

souboru je Karel Václav Bicek, vedoucím muziky Jana Bisková, uměleckým vedoucím muziky Karel Vostrý a vedoucí taneční složky Vlasta Černá.

Folklorní soubor *Úsměv* byl založen Zdeňkem Bláhou v roce 1958 pod záštitou Závodního klubu Západočeských keramických závodů v Horní Bříze. Od svého vzniku se soubor věnuje zpracování folklorního materiálu Kralovicka, Plaska, Manětínska, Plzeňska a částečně také z Chodska a Pošumaví. Choreografie tanců i hudební úpravy se zaměřují především na humor a vtipné zpracování jednotlivých čísel. Se souborem je spojeno mnoho vynikajících bývalých i současných hudebníků a zpěváků, např. Věra Bláhová, Václav Dolejš, Václav Švík, Jiří Bárta, Jana Kopřivová a další. Soubor se od svého založení zúčastnil mnoha festivalů v České republice i v zahraničí. V roce 1994 spoluúčinkoval na encyklopedickém videoprogramu Lidové tance z Čech, Moravy a Slezska ve Strážnici. Zúčastnil se také oslav 100. výročí Národopisné výstavy československé v Praze na Žofíně v roce 1995 v pořadu Obrázky z jihozápadních Čech. Zahrál si i ve filmu Miloše Formana Amadeus. V roce 1997 vystoupil dokonce na festivalu Pražské jaro. Uměleckým vedoucím je po celou dobu Zdeněk Bláha. Vedoucí taneční složky jsou manželé Markéta a Jan Jílkovi, lidovou muziku vede Helena Žiláková, houslistka Plzeňské filharmonie.

Folklorní soubor *Úsměv*⁴⁵

V roce 2009 vznikla kolem bývalého vedoucího souboru Jiskra Ing. Miroslava Šimandla menší skupina hudebníků a zpěváků, většinou odchovanců jiných dětských folklorních souborů a studentů či absolventů plzeňské konzervatoře, nazvaná *Plzeňský MLS* (Malý lidový soubor). Obsazení tvoří troje housle, dva klarinety, kontrabas, dudy, niněra a zpěváci.

⁴⁵ Cs.wikipedia.org. *Cs.wikipedia.org* [online]. 30.12.2011 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Folkl%C3%B3r_n%C3%AD_soubor_%C3%9A%C4%9Bv.

2.3.2 Dětské soubory

Všechny výše uvedené folklorní soubory jsou seskupení, ve kterých hrají a tancují členové, starší patnácti let - převážně mládež, ale jsou zde i dospělí, někteří ve zralém věku. Láska k folkloru totiž nemá věkové hranice. V těchto souborech však většinou nevidíme děti. Důvodem jsou zkoušky ve večerních hodinách a někdy až příliš „košilaté“ texty. Ale lidé, kteří folklór milují, se mu většinou věnují i o volném čase. Nezřídka si za životního partnera vyberou svého kolegu či kolegyni. A když pak mají tito lidé děti, není divu, že hledají i pro ně nějakou vhodnou náplň volného času. Nehledě na to, že děti rády dělají to, co vidí u svých rodičů. Začít s folklorem ve čtrnácti, patnácti letech a rovnou spadnout do party dospělých bez zkušeností bylo někdy dost obtížné. Možná i z těchto důvodů začaly vznikat dětské soubory.

Dětský soubor písní a tanců **J i s k ř i č k a** vznikl v roce 1982 ve Středisku volného času dětí a mládeže, Pallova 1, Plzeň jako základna tanečníků pro soubor Jiskra. U jeho vzniku stála Vlasta Černá, kterou později ve vedení vystřídali sourozenci Libor a Pavlína Faitovi. V roce 1986 k tanečnickům přibyla i dětská lidová muzika, která tanečnický doprovod. Soubor zpracovává dětský folklor jihozápadních Čech, především Plzeňska, Chodska a Žinkovska. V přípravce a dvou tanečních složkách dnes pracují děti ve věku od pěti do šestnácti let.

Za dobu svého působení se soubor zúčastnil mnoha folklorních slavností a festivalů v naší republice i zahraničí. Vedoucí muziky je v současné době Jana Bísková, vedoucí tanečních složek Jitka Šedivcová, Lenka Bajerová a Martin Mencl. Veškeré hudební úpravy jsou dílem Ing. Miroslava Šimandla.

Dětský folklorní soubor Jiskřička⁴⁶

⁴⁶ www.jiskricka.wz.cz. www.jiskricka.wz.cz [online]. 2.12.2010 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://www.jiskricka.wz.cz/foto.html>.

U vzniku dětského folklorního souboru *M l a d i n k a*, který je, jak sám název napovídá, odnoží souboru *Mladina*, stáli v roce 1986 Táňa a Jiří Urbanovi. Působí stejně jako *Mladina* při Základní škole Martina Luthera, Malesická 1, Plzeň. Také tento soubor má tři složky, tj. taneční, hudební a pěveckou, které spolupracují. Využívají materiálu *Mladiny* a choreografii jednotlivých čísel se věnují zejména manželé Urbanovi. Také tento dětský soubor se, stejně jako většina ostatních, účastní domácích i zahraničních přehlídek a festivalů. Ještě pod názvem *Škodováček* účinkoval na oslavě stého výročí Národopisné výstavy československé v Praze na Žofíně v roce 1995 a ve stejném roce byl laureátem *Strážnice 1995*. Od roku 1994 ho známe pod současným názvem *Mladinka*. Muziku vedou Jan Voves a Jaroslava Smolová. Předškolní děti se připravují v souboru *M l a d i n e č k a*.

Dětský folklorní soubor *Mladinka*⁴⁷ na MMF Plzeň 2011

Dětský lidový soubor *Ú s m ě v á ě k* vznikl při folklorním souboru *Úsměv* z Horní Břízy v roce 1982 na Základní umělecké škole (tehdejší LŠU) v Třemošné. U jeho vzniku stál ředitel této školy a primáš souboru *Úsměv* pan Miroslav Novák. I tato dětská muzika se věnovala prezentaci lidových písní ze západních Čech, převážně

⁴⁷ Plus.google.com. *Plus.google.com* [online]. 21. 3. .2012 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: https://plus.google.com/photos/108233241183117582257/albums/5617807501241558321?banner=pwa&authkey=CLT_1uOfo9GwHA.

v úpravách Zdeňka Bláhy, Zdeňka Lukáše a Jana Slimáčka. Ve vedení souboru byli Věra Bláhová a Zdeněk Bláha, v letech 1986 až 1994 měl soubor i svou taneční složku, kterou vedla MUDr. Jana Bursová. Soubor se od svého založení účastnil přehlídek u nás i v zahraničí a mezi jeho největší úspěchy patří dvojnásobné vítězství v ústředním kole celostátní soutěže ZUŠ. Lidová muzika natočila několik snímků pro Českou televizi i Český rozhlas a v roce 1992 se účastnila natáčení videokazet „Bul bych já to chlap“ a „Koledy“.

Dětská příprava tanečního oddělení souboru Úsměváček byla nově otevřena v Horní Bříze v říjnu 2010 a jeho vedení se ujaly dvě tanečnice ze souboru Úsměv, Valeria Kvašová a Lucie Procházková. Příprava pro menší děti je zaměřená na říkadla, písničky a básničky, děti se učí základní taneční prvky a spolupráci ve skupině. Cílem je, aby si děti oblíbily lidovou hudbu, pohyb při hudbě, naučily se vybrané písničky a lidové tradice. Se staršími dětmi jsou zkoušky více zaměřeny na taneční průpravu. Učí se zde základní kroky lidových tanců, taneční postoj i rytmické prvky. Náplní je také všeobecná pohybová průprava, výuka lidových písniček a vysvětlování tradic a zvyků. Děti se učí jednoduché tance ve dvojicích či v kruhu, ke kterým se tématicky váže i zpěv.

Úsměváček – dětský taneční soubor⁴⁸

⁴⁸ www.soubor-usmev.cz. *Www.soubor-usmev.cz* [online]. 21.3.2012 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://www.soubor-usmev.cz/>.

Pod názvem **Folklorní soubor** působí při Základní umělecké škole v Třemošné od roku 2008 lidová muzika, ve které se uplatňují zpěváci, hráči na housle, kontrabas, flétnu, klarinet i dudy. Soubor má v současnosti deset členů ve věku od osmi do sedmnácti let. Také tady mají na repertoáru převážně písničky z jihozápadních Čech. V současné době soubor vedou paní učitelky Helena Šandová a Veronika Hajšmanová

Folklorní soubor ZUŠ Třemošná⁴⁹

Dětský lidový soubor **Úslaváček** vznikl při Základní umělecké škole ve Starém Plzenci a jeho zakladatelkou byla v roce 1992 zdejší učitelka na housle paní Kateřina Palátová, za svobodna Čmolíková.

Soubor Úslaváček⁵⁰

⁴⁹ www.zustremosna.cz. www.zustremosna.cz [online]. 21.3.2012 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: www.zustremosna.cz/skola.

⁵⁰ Foto z archivu Kateřiny Palátové.

Soubor Úslaváček zpočátku působil jako lidová muzika a pro nedostatek klarinetistů nahrazovaly klarinety zobcové flétny. V současnosti má již podobu chodské muziky, (housle, klarinety, kontrabas), zobcové flétny jsou přesto jeho nedílnou součástí. O většinu úprav písní z jihozápadních a jižních Čech se postarala vedoucí souboru Kateřina Palátová spolu se svým manželem Karlem Palátem. Muzika má nyní dvacet členů a stejný počet tanečníků, kterým se věnuje paní učitelka Evženie Kabátová a Adéla Dankovičová.

Soubor Plzeňáček⁵¹

Nejmladší ze všech dětských plzeňských souborů je soubor P l z e ň á ě k, který působí od roku 1996 při Základní umělecké škole Bedřicha Smetany v Plzni. Původně ho vedla paní učitelka Drábková, od roku 2004 jsou jeho vedoucími Olga Hráchová a Jan Rezek. V té době měl jen devět členů, dodnes se rozrostl na třicet zpěváků a muzikantů ve věku od pěti do dvaceti let. Soubor má na programu také převážně písně z jihozápadních Čech v úpravách dvou členů souboru, Ondřeje Hrácha a Vojtěcha Franka. Složení Plzeňáčku je podobné jako v ostatních souborech, základem

⁵¹ www.plzenacek-zusbs.ic.cz. www.plzenacek-zusbs.ic.cz [online]. 21.3.2012 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://www.plzenacek-zusbs.ic.cz/index.php>.

jsou housle, klarinety, kontrabas, ale také dudy, fanfnoch⁵² a vozembouch. Děti absolvovaly již mnoho vystoupení v Česku i v zahraničí (Německo, Švýcarsko, Rakousko, Litva), natáčely také v Českém rozhlasu Plzeň, v České televizi v Praze a v roce 2007 natočily také CD. V roce 2010 se Plzeňáček zúčastnil festivalu Europeade v Itálii. Ve stejném roce také získal cenu Anděl roku 2010 od primátora města Plzně za pomoc potřebným.

V Plzeňském kraji působí ještě další folklorní soubory. V Nýřanech je to folklorní soubor M á j a dětský folklorní soubor M á j e č e k, při ZUŠ Stod působí soubor Dudáček. V září roku 2006 byl a při Základní umělecké škole v Dobřanech založena lidová muzika V o z e m b a c h. V okrese Rokycany jsou známé soubor písní a tanců R o k y t k a, R o k y t í, R o k y t i č k a, H e j h á l e k a dětský taneční soubor S l u n í č k o.

V Klatovech oslavili v letošním roce již 55. výročí vzniku souboru Š u m a v a, se kterým úzce spolupracuje dětský folklorní soubor Š u m a v á n e k. Ten má pouze taneční složku a doprovod jim zajišťuje muzika souboru Šumava. V okrese Domažlice patří mezi nejznámější Ch o d s k ý s o u b o r M r á k o v, D o m a ž l i c k á d u d á c k á m u z i k a a dětský soubor M r á č e k z Mrákova.

Většina výše uvedených souborů jsou členy Folklorního sdružení České republiky, vzniklého v roce 1990 jako občanské sdružení dětí a mládeže se zaměřením na uchování a rozvíjení lidových tradic a národních kulturních hodnot, zejména v oblastech lidové hudby, zpěvu a tance. Je nejpočetnější organizací zájemců o lidové umění v České republice. Prezентuje se také na webových stránkách⁵³.

⁵² Fanfnoch je český lidový rytmický hudební nástroj. Základem je hliněná nádoba, nejčastěji starý hrnec nebo džbán, přes který je napnutá hovězí kůže. Jejím středem jsou provlečeny žíně. Na nástroj se hraje tak, že navlhčenými prsty se za žíně tahá střídavě levou a pravou rukou tahá a žíně přitom vydávají specifický tón. V dětských souborech většinou jeden nádobu drží a druhý tahá. Dospělý může nástroj držet vsedě mezi kolena a hrát sám.

⁵³ www.folklornisdruzeni.cz. www.folklornisdruzeni.cz [online]. 27.10.2011 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://www.folklornisdruzeni.cz/>.

3. Folklorní soubor Meteláček

Folklorní soubor Meteláček vznikl při Základní umělecké škole v Plzni, Chválenické ulici, za podpory jejího ředitele Bohuslava Vaněrky, v roce 1982 a v letošním roce slaví už třicet let svého trvání. Za tu dobu se v něm vystříдалo velké množství dětí, do Meteláčku dnes už chodí děti bývalých členů. Meteláček vychoval velké množství výborných muzikantů, mnozí z nich vystudovali konzervatoř a stali se učiteli hudby. Co je ale podstatné, všichni jeho členové lidovou hudbu milují a řada z nich pokračuje v jiných folklorních souborech dospělých⁵⁴, ve kterých jsou právem považováni za vítané a dobře připravené muzikanty.

3.1 Vznik souboru

Založit folklorní soubor na Lidové škole umění z dětských muzikantů bylo odvážné rozhodnutí, přesto se o to tehdy mladá učitelka hudby, houslistka Hana Metelková, za podpory svojí kolegyně klarinetistky Edity Koukolíkové, pokusila. Cílem bylo zapojit do tohoto souboru děti, které se ve zdejší hudební škole učily hrát na housle a na klarinet, a nabídnout jim i jiný žánr.

Hana Metelková i Edita Koukolíková byly členkami Souboru písní a tanců Škoda Plzeň a byly naladěny na stejnou vlnu. Rozhodly se využít těchto svých zkušeností a sestavit soubor ze žáků hudební školy, kde by děti mohly získat svoje první zkušenosti. V té době nebylo folklorních souborů v západních Čechách mnoho⁵⁵ a žádný z nich nebyl složen výlučně z dětských muzikantů.

Jádrem smyčcové sekce se stali žáci paní učitelky Hany Metelkové, klarinetisté v souboru byli a dosud jsou téměř všichni žáci paní učitelky Edity Koukolíkové⁵⁶.

⁵⁴ Mnoho bývalých členů Meteláčku působilo nebo působí například v souborech Jiskra (Jana Bísková, Jan Čmelák, Miroslav Škarda, Jiří Svoboda, Jana Vaněčková, Jan Javůrek, David Kouba a další), Jiskra 58 (Michal Vostrý, Darina Loudová a další), Mladina (Jan Voves) i v jiných souborech.

⁵⁵ Tehdy existovaly na Plzeňsku jen tři větší soubory. Byly to již dříve zmiňované Soubor písní a tanců Škoda Plzeň (1954), Jiskra (1958) a hornobřízský Úsměv (1958).

⁵⁶ Posledních asi patnáct let paní učitelka Edita Koukolíková učí v ZUŠ i hře na dudy a téměř všichni dudáci v souboru jsou její odchovanci.

3.2 Vedoucí souboru

První vedoucí souboru byla paní učitelka Hana Metelková, která však, bohužel, nezůstala na škole dlouho. Soubor založila ve školním roce 1981/1982, ale již v září roku 1982 se z profesních i rodinných důvodů odstěhovala do Prahy. Její žáci ale v Plzni zůstali a stali se jádrem a oporou houslové sekce souboru.

Po jejím odchodu do Prahy byl po následující tři roky vedoucím Folklorního souboru pan učitel Jiří Pichlík, kontrabasista, pod jehož vedením již v roce 1985 získal soubor 1. cenu v soutěži lidových muzik v Břeclavi. Právě on byl iniciátorem, aby soubor nesl jméno svojí zakladatelky, paní Metelkové, a od té doby se soubor nazývá Meteláček⁵⁷. V témže roce převzala vedení souboru opět učitelka hry na housle. Tentokrát to byla Lenka Šantorová, která zde zůstala do roku 1987.

V roce 1987 se stala vůdčí osobností souboru jeho současná vedoucí paní učitelka Edita Koukolíková, která, jak již bylo zmíněno, vyučovala na zdejší škole hru na klarinet. V této době se soubor potýkal s nedostatkem hráčů, jeho úroveň poklesla a potřeboval tzv. novou krev. Schopných žáků se zájmem o tento žánr nebylo mnoho, a navíc po odchodu paní učitelky Metelkové chyběli hlavně houslisté.

Hana Metelková a Edita Koukolíková⁵⁸

⁵⁷ Tuto skutečnost mi sdělila zakladatelka souboru, paní Hana Metelková, při rozhovoru v březnu 2012.

⁵⁸ Foto ze setkání Lidových souborů v Měšťanské Besedě v Plzni dne 3. 3. 2012 (vlastní foto, pořízené pro tuto bakalářskou práci).

Shodou okolností se v tomto roce se přestěhovala z Prahy zpět do Plzně houslistka paní učitelka *A l e x a n d r a P e l c o v á*. Při nástupu do Lidové školy umění však neměla dostatek žáků, podnikla proto nábor v nižších ročnících základních škol a sama si vybrala několik talentovaných dětí, z nichž většina později tvořila po léta jádro smyčcové sekce souboru *Meteláček*. Byli to například *Jana Vaněčková*, *Miroslav Škarda* nebo *Jan Pouska*.

Spolupráce paní učitelky *Pelcové* se souborem se neustále rozvíjela, až se v roce 1990 stala kolegyní *Edity Koukolíkové* a soubor spolu vedou dodnes.

*Alexandra Pelcová*⁵⁹,

V roce 1993 byl na Základní umělecké škole *Chválenická* založen také taneční obor, jehož vedoucím je paní učitelka *E v ž e n i e K a b á t o v á*, bývalá členka tanečního oddělení Souboru písní a tanců *Škoda Plzeň*. Výuka je speciálně zaměřena na lidový tanec s cílem vychovat tanečníky, kteří by mohli s *Meteláčkem* úzce spolupracovat a doprovázet ho při vystoupeních.

⁵⁹ Foto ze setkání Lidových souborů v Měšťanské Besedě v Plzni dne 3. 3. 2012 (vlastní foto, pořízené pro tuto bakalářskou práci).

3.3 Kroje souboru

Tak jako ostatní folklorní soubory v kraji, tak i Meteláček vystupuje na veřejnosti v lidových krojích⁶⁰. Pořízení kompletních krojů je nákladná záležitost a pro soubor dosud byla a je finančně nedostupná⁶¹, proto jsou některé jeho součásti pořízené svépomocí (doma ušité). Přesto se během let podařilo obstarat kroje pro všechny členy souboru.

Kroj Meteláčku⁶²

Základem dívčího kroje, užívaného jak souborem Meteláček, tak většinou dětských souborů v oblasti, je chodský kroj v jednodušší úpravě, přizpůsobený snazšímu oblékání a údržbě. Základem je bílá plátěná košile s nabíranými rukávy, u krku a na rukávu obháčkovaná nebo obšitá úzkou bílou kraječkou a doplněná mašličkou

⁶⁰ Výjimkou jsou akce, kdy by pro nepřízeň počasí hrozila dětem zdravotní újma, např. hraní při rozsvěcování vánočního stroměčku venku a při dalších příležitostech.

⁶¹ Ušití kompletního dámského (dívčího kroje) včetně materiálu stojí v současné době kolem 3 000 Kč, pánský (chlapecký kroj s vestou přijde na 5 000 Kč, pokud je vesta vyšitá, výšivka stojí další 2 000 Kč. Sériovou výrobou krojů se nikdo nezabývá a je problém sehnat švadlenu, která by kroj odpovídající originálu ušila. Podařilo se mi získat kontakt na švadlenu v obci Postřekov, paní Burešovou, která se na šití chodských krojů specializovala. Nechala jsem si u ní ušít dámský chodský kroj dolních vesnic a můj bratr pánský kroj s vestou (viz foto v části 2.1.2 Chodský kroj).

⁶² Dívčí a chlapecký kroj souboru Meteláček, vlastní foto.

z užší červené stužky. Přes košili se obléká plátěná šatová sukně z červeného plátna s drobným tištěným vzorem bílé barvy, bez rukávů a vpředu na živůtku zapínaná na patenty. Sukně je v pase nabíraná do drobných hustých skladů, vpředu a na spodním okraji je ozdobena bílou krajkou. Přes sukni se uvazuje zelená nebo barevná brokátová zástěra, obšitá bílou krajkou. Kroj doplňují červené punčochové kalhoty a černé střevičky. Vlasy mají děvčata sčesané do jednoho nebo dvou copů, bez šátku. Kroj tanečnic je stejný, pouze užívají místo brokátové zástěry světlou plátěnou zástěru s drobným vzorkem.

Chlápci nosí bílé plátěné košile s dlouhými nabíranými rukávy, vpředu se zapínáním na tři knoflíčky, pod kterými je košile nabrána. Límeček je ozdoben štykováním, u krku se nosí uvázaná širší červená stuha. Kalhoty jsou tmavě žluté barvy z vlněné látky nebo dytýnu, dlouhé pod kolena, s krátkým rozparkem v bočním švu a svázané nad lýtkem stužkou. Na bocích a vpředu je zapínání s velkými ozdobnými mosaznými knoflíky. Na předním dílu bývá výšivka bavlnkou žluté barvy. Vesta je ušitá z tmavě modrého sukna s ornamentální výšivkou nebo nášivkou kolem kapes a vpředu ji zdobí velké hladké mosazné knoflíky, přišité blízko sebe. Kroj je doplněn bílými bavlněnými punčochami a černými polobotkami⁶³. Čepice chlapci nenosí.

3.4 Repertoár a obsazení souboru

Obsazení souboru se v průběhu času měnilo, ale jen nepatrně. Základem souboru je **smyčcová sekce**, rozdělená na první, druhé a třetí housle (kontry). Většinou hraje každý part několik žáků, aby mohli zkoušet a vystupovat i v případě, že někdo onemocní anebo bude z nějakého jiného důvodu chybět. V posledních letech se počet ustálil na čtyřech až pěti hráčích prvních houslí, třech až čtyřech hráčích druhých houslí a stejném počtu třetích houslí. V každé skupině je několik starších zkušených hráčů i nováčci.

Klarinetová sekce je většinou obsazena čtyřmi hráči, dva hrají první a dva druhý klarinet. Na začátku byl v souboru i kontrabasista a dudák, později pro

⁶³ V Meteláčku se nosí černé polobotky, na rozdíl např. od souboru dospělých Jiskra, kde muži nosí boty vysoké.

nezájem o tyto nástroje funkci kontrabasu převzalo violoncello a dudy v souboru nebyly. Rozšiřováním povědomí o souboru se podařilo učitelům vytipovat několik vhodných žáků a od roku 1992 jsou k o n t r a b a s i d u d y zase jeho důležitou a nezbytnou součástí.

Meteláček - zpěvačky, dudačka a klarinetová sekce na MFF ve Švédsku v roce 2006⁶⁴

Nedílnou součástí souboru jsou z p ě v á c i. Základem je několikačlenný sbor, ve kterém bývá pět až osm zpěváků, převážně dívek. Některé se v hudební škole učí hrát na nějaký hudební nástroj, v souboru nepoužitelný, např. klavír, příčnou flétnu, akordeon, a do Meteláčku chodí jen zpívat, další jsou naopak zároveň žákyněmi pěveckého oddělení. V naprosté většině se jedná o žáčky paní učitelky Stanislavy

⁶⁴ Zleva Vlasta Brunclíková, Kateřina Bittenglová, Petra Náhlíková, vzadu třetí housle Jan Javůrek, Barbora Bečvářová a David Kouba, na dudy Hedvika Fictumová a hráčky na klarinety Václava Brunclíková, Kateřina Růžičková a Aneta Gembická při vystoupení na festivalu ve Švédsku v roce 2006 (vlastní foto).

Šimákové. Aby nebyl zpěv jednotvárný, vždy se mezi nimi najde několik děvčat, která jsou schopna zazpívat i sólově. Někdy se mezi zpěváky zařadí i houslisté, většinou chlapci, protože ti soustavně chybí. Výraznými osobnostmi v tomto směru byli Jan Pouska a Josef Ráž, v současné době se ke zpěvu dostávají houslista Jan Javůrek, klarinetista Zdeněk Častorál, kontrabasista Michal Bugoš a dudák Zdeněk Bugoš.

Repertoár souboru Meteláček je za třicet let činnosti velmi rozsáhlý a různorodý. Soubor hraje a zpívá písně z jihozápadních Čech, především Plzeňska a Chodska, nejčastěji v profesionálních úpravách Zdeňka Bláhy, Jaroslava Krčka, Josefa Krčka, Karla Koukolíka, Vladimíra Baiera, Jana Slimáčka a dalších⁶⁵. Členové souboru se prezentují nejen jako celek, ale také v mnoha velice zdařile provedených sólech, ať jsou to např. skladba Zdeňka Bláhy „Milostná píseň“ pro troje housle nebo „Sólo pro smyčce“, pro klarinety skladby „Štajdyše“, „Mestlova polka“, „Brčálové zastaveníčko“ nebo „Když zpívají klarinety“, dále pak „Sólo pro fanfrnoch“ či „Polka pro lžíce“.

Soubor má v každém školním roce nastudováno více než padesát písní a bez problémů je schopen zvládnout více než hodinové veřejné vystoupení. Všechny skladby jsou na veřejnosti prezentovány z paměti.

Od roku 1988 se soubor rozdělil na dvě skupiny podle věku a od tohoto roku se pod pojmem Meteláček rozumí soubor větších dětí. Druhý soubor menších dětí ve věku od čtyř do deseti až dvanácti let známe pod názvem M a l ý M e t e l á č e k. Rozdělením na dva soubory podle věku se zvětšila kapacita a umožnilo se většímu počtu dětí zapojit do tohoto souboru. Dnes nejsou v Malém Meteláčku výjimkou ani děti čtyřleté. Zpočátku všichni zpívají, ale později si většina z nich vybere nějaký hudební nástroj a po určité době působí v souboru jako hudebníci. Naučí se souborové hře, zvyknou si na hraní z paměti a prezentaci na veřejnosti. Repertoár Malého Meteláčku je přizpůsoben menším dětem, během roku nastudují jen asi deset písniček v jednodušších úpravách. Vystupují na koncertech smyčcového oddělení školy, zúčastňují se setkání lidových muzik, Mezinárodního folklorního festivalu v Plzni a dalších akcí. Největšími úspěchy Malého Meteláčku bylo dvakrát získání II. cen v ústředních kolech celostátní soutěže MŠMT v roce 2000 v Břeclavi a v roce 2009 v Kyjově.

⁶⁵ Seznam písní viz Příloha I.

Malý Meteláček⁶⁶

Soubor malých dětí je jakousi průpravou k plynulému přechodu do Meteláčku, do kterého se dostanou jenom ti nejlepší a dokonale připravení, ti, ze kterých prvotní zájem nevyprchal. Bývá to nejčastěji v devíti nebo deseti letech, někdy i později. Příležitost dostat se do Velkého Meteláčku je pro děti velká motivace.

Obsazení obou souborů je podobné, tj. asi patnáct houslistů a čtyři klarinetisté, kontrabas, dudy, a pěvecký sbor, v malém souboru je větší počet zpěváků a zpěvaček.

Malý Meteláček⁶⁷

⁶⁶ Malý Meteláček na vánočním koncertu v respiriu školy 14. 12. 1994 (vlastní foto).

⁶⁷ Malý Meteláček na setkání folklorních souborů v Měšťanské Besedě v Plzni dne 3. 3. 2012 (vlastní foto).

3.5 Rozvoj souboru

Meteláček byl založen jako první dětská muzika v Plzni a soubory Jiskříčka a Mladinka vznikly až později jako doprovodná muzika k tanečním kroužkům. Meteláček byl ale od začátku koncipován jako lidová muzika s důrazem na hudební stránku.

První desetiletí souboru bylo obdobím začátků a hledání. Jak již bylo řečeno v kapitole o vzniku souboru, jeho zakladatelka paní učitelka Hana Metelková⁶⁸ v následujícím školním roce po založení odešla do Prahy a jeho vedení převzal pan Jiří Pichlík⁶⁹. Největším úspěchem souboru v té době bylo získání 1. ceny v celostátní soutěži lidových muzik v Břeclavi v roce 1985.

Meteláček v roce 1982⁷⁰

⁶⁸ Hana Metelková, roz. Kozáková, učila v ZUŠ Chválenická v letech 1972-1982 a od školního roku 2011/2012 se sem opět vrátila na částečný úvazek. Během svého působení v Praze vyučovala na Hudební škole Hlavního města Prahy a od roku 1995 i na pražském Gymnáziu J. Nerudy s hudebním zaměřením. V Praze roku 1982 založila dětskou lidovou muziku Špalíček. Mnoho z jeho bývalých členů jsou dnes profesionální muzikanti (např. J. Fišer, M. Janoušková atd.). Repertoár souboru byl podobný jako u Meteláčku, oba soubory se několikrát setkaly na společných vystoupeních.

⁶⁹ Jiří Pichlík byl učitelem ve hře na kontrabas na ZUŠ Chválenická v letech 1981-1986, odkud odešel vyučovat tento obor na Konzervatoř Plzeň.

⁷⁰ Zleva Kateřina Soukupová (Palátová), Helena Soukupová, Milan Smola, na dudy Jan Voves, Jiří Ptáček, Dana Tolarová, Aleš Babor, Martin Koukolík a na kontrabas Rostislav Senjuk (foto archiv paní Hany Metelkové).

Po Jiřím Pichlíkovi převzala soubor paní učitelka Lenka Šantorová⁷¹, která zde učila hru na housle a vedla Meteláček od roku 1985 do roku 1987.

V roce 1987, tedy po pětileté činnosti souboru, se do jeho vedení dostala paní učitelka Edita Koukolíková⁷² a navázala úzkou spolupráci s nově nastupující učitelkou na housle paní Alexandrou Pelcovou⁷³, která měla také s folklorní hrou zkušenosti. Záhy se našlo několik malých šikovných houslistů a houslistek a soubor se opět stabilizoval. V roce 1990 se pak obě staly ve vedení souboru kolegyněmi.

Soubor postupně nacvičil nový repertoár a snažil se o prezentaci na veřejnosti. Tím se dostával do povědomí občanů a následně přivedl pro soubor nové zájemce o výuku na hudební nástroje nebo zpěv. Čím se úroveň souboru lepšila, zvyšoval se i zájem dětí být jeho součástí. Byli to například Dagmar Seifertová, Jarmila Válová, Kateřina Fialová, Miloslava Fialová, Lucie Karasová, Jiří Stach, Jarmila Válová, Josef Ráž, Eva Gembická, Aneta Gembická, Eva Jankovcová a další.

⁷¹ Lenka Šantorová, provdaná Kolářová, v Plzni vedla nejen soubor Meteláček, ale byla v roce 1986 zakladatelkou také dodnes působící lidové muziky Jiskřička, kterou vedla dva roky (do roku 1988) do narození první dcery Barbory. V Řevnicích, kde dnes žije, založila významný folklorní soubor Notičky.

⁷² Edita Koukolíková za třicet sedm let působení ve škole připravila pro přijetí na vojenskou hudební školu Michala Moutelíka (1979), Romana Forsta (1980), na Konzervatoř pak Ondřeje Vaňka (1980), Josefa Sonnka (1981), Zdeňka Kubíka (1982), Martina Petruně (1990), Martina Müllera (1990), Petra Synka (1993), Kateřinu Roubalovou (1994), Kryštofa Křemenáka (2003) a Evu Gembickou (2004).

⁷³ Alexandra Pelcová pochází z Klatov a zde od mládí působila jako houslistka a primáška ve folklorním souboru Šumava. V ZUŠ Chválenická učí od roku 1987 a za tu dobu připravila na Konzervatoř několik žáků, z nichž všichni byli členové souboru Meteláček: Darina Loudová (1994), Josef Ráž (1998), Martina Stachová (2005), Denisa Pokrivňáková (2008). První dva z nich studium předčasně ukončili, Martina Stachová absolvovala v roce 2011 a Denisa Pokrivňáková je letos ve čtvrtém ročníku.

Žáci paní učitelky Pelcové tvoří většinu houslistů souboru, pouze několik žáků je ze tříd jiných učitelek. Ostatní buď o možnosti zapojit se do souboru vůbec neví, nebo nemají zájem či motivaci. Ale ne všichni žáci, kteří se ve zdejší ZUŠ učí hrát na housle (nebo klarinet, zpěv, kontrabas) a zároveň mají zájem o folklór, jsou členy právě Meteláčku. Pokud totiž jejich rodiče jsou členy nebo odchovanci jiných souborů, směřují své děti právě tam a z technických ani jiných důvodů nelze být na dvou místech najednou.

Meteláček ve školním roce 1991/1992 ⁷⁴

V roce 1992 v souboru nahradil violoncello zvučnější kontrabas a to mělo na rozvoj souboru významný vliv. Zároveň nastoupila hráčka na dudy a od té doby měl soubor klasické obsazení velké selské muziky. Houslisté i klarinetisté postupně dorůstali a soubor začal získávat na umělecké kvalitě.

V roce 1993 byl na Základní umělecké škole založen nový taneční obor, jehož vedoucí je od doby založení dosud paní učitelka Evženie Kabátová. Obor vznikl na základě potřeby doplnit a oživit hudební vystoupení Velkého i Malého Meteláčku alespoň několika tanečními čísly. Bohužel získat nové děti se zájmem o lidový tanec byl a do dnešní doby je problém. Většinou se zájemci hledají v rodinách, kde mají lidovou muziku rádi, kde však většinou rodiče byli nebo jsou členy jiných souborů, např. Jiskry nebo Mladiny. Své děti proto raději svěřují do těchto dětských souborů, např. Jiskřičky nebo Mladinky, odkud mají potom plynulý a snazší přechod dál do velkého souboru, a kde najdou uplatnění, pokud mají zájem, i v dospělosti.

⁷⁴ Stojící vzadu zleva houslistka Kamila Beránková, zpěvačky Magda Riedlová, Dagmar Seifertová, Ivana Karasová, Magda Holubová a klarinetista Jiří Borč, v druhé řadě zpěvačka Eva Jelínková, houslisté Jan Čmelák, Kateřina Bohatá, Miroslav Škarda, Jan Pouska, vpředu klarinetistky Kateřina Roubalová, Pavla Minaříková, houslistka Jana Vaněčková a violoncellistka Marie Holická (foto Edita Koukolíková).

Z těchto důvodů se nepodařilo vychovat ani jeden taneční pár v pravém slova smyslu, tj. chlapec a dívka, kteří by mohli oživit vystoupení Velkého Meteláčku. Většinou se na obor hlásí více dívek a tomu musí tedy být uzpůsobena aranžmá tanců. Výměna členů tanečního kroužku je také každoročně velmi rozsáhlá, a tak se vlastně pořád začíná.

Po založení tanečního souboru vystupovala děvčata v kanfasových sukénkách různých barev, postupně se podařilo vybavit i členky tanečního oddělení kompletními kroji. Tanečníci oživují vystoupení Malého i Velkého Meteláčku na různých akcích. Největším dosavadním úspěchem tanečního oddělení byla účast na Evropském tanečním festivalu v městě Kranichfeld v Německu v roce 1999.

Taneční oddělení ZUŠ Chválenická⁷⁵

⁷⁵ Žáci tanečního oddělení ZUŠ Chválenická na „Bambiriádě“, akci pořádané ve dnech 22. - 24. 5. 2008 městským obvodem ÚMO 2 Plzeň - Slovany (vlastní foto).

3.6 Reprezentace souboru

Meteláček od svého vzniku spolupracoval na mnoha akcích školy i společenských akcí jak v Plzni, tak v rámci celé republiky a zúčastnil se mnoha zahraničních zájezdů.

3.6.1 V České republice

Svědkiem prvních vystoupení souboru Meteláček bylo respirium školy, kde se konaly pravidelné zkoušky i interní koncerty školy. Od té doby nechyběl Meteláček na žádném vánočním koncertu ani na slavnostních koncertech, pořádaných vždy ke konci školního roku tradičně v Měšťanské Besedě⁷⁶, na kterých vystupují nejlepší sólisté a soubory školy.

Meteláček 17. 5. 1994⁷⁷

Na soubor nezapomněla ani jeho zakladatelka paní učitelka Hana Metelková, a tak se téměř každoročně konaly společné koncerty folklorních souborů Meteláček a Špalíček z Prahy. Zpočátku úroveň vystoupení konkurenčního souboru převyšovala výkony Meteláčku, postupně se však jeho výkon zlepšoval a rozdíl mizely.

⁷⁶ V letech 2001 až 2004 byla prováděna kompletní rekonstrukce Měšťanské Besedy, slavnostní koncerty se v těchto letech konaly v sále Kulturního domu „Peklo“.

⁷⁷ Slavnostní koncert ZUŠ Chválenická v Měšťanské Besedě dne 17. 5. 1994, skladba Brčálové zastaveničko. Sólo na klarinet Pavel Wirfel a Kateřina Roubalová (Kovářová), sólo housle Darina Loudová, kontrabas Jiří Stach, třetí housle Miroslav Škarda (foto Edita Koukolíková).

Jak již bylo řečeno, první velký úspěch souboru bylo získání 1. ceny v celostátní soutěži lidových muzik v roce 1985 v Břeclavi. Další podobné úspěchy přišly až po generační výměně členů v devadesátých letech. Poprvé po několika letech se soubor proboujel přes městské a krajské kolo celostátní soutěže folklorních souborů⁷⁸ až do ústředního kola v Břeclavi v roce 1997 a přivezl odtud hezké umístění v podobě druhé ceny.

V následující soutěži po třech letech v roce 2000 v ústředním kole opět v Břeclavi získal soubor ve velké konkurenci první cenu a profesionálním výkonem se mu pak podařilo v roce 2003 ve Vysokém Mýtě výborné umístění obhájit. Další první ceny získal soubor v ústředním kole v roce 2006 opět ve Vysokém Mýtě a v roce 2009 v Kyjově. Podle slov jednoho ze členů krajské komise soutěží ZUŠ, pana Zdeňka Bláhy, Meteláček v těchto soutěžích v plzeňském regionu vždy jednoznačně zvítězil a komise jej proto vždy vyslala do ústředního kola. V letošním roce se soutěž koná opět a oba soubory, Meteláček i Malý Meteláček, si již připravují program pro krajské kolo, které se koná v sobotu dne 31. 3. 2012.

Soubor Meteláček se ale neúčastnil jen soutěží, i když zvítězit v celostátním kole v obrovské konkurenci je příjemné a motivující pro další činnost. Několikrát vystupoval na akcích pořádaných Klubem českých turistů, ať už to bylo na Šumavě v Prášílech, v zámeckém parku v Praze - Průhonících nebo v Jílovém u Prahy. Vyvrcholením spolupráce s tímto klubem bylo účinkování na 9. světové turistické olympiádě IVV v červenci roku 2005, pořádané za Českou republiku právě v Plzni. Meteláček zde účinkoval při slavnostním zahájení i ukončení této významné akce⁷⁹.

Od roku 1997 je Plzeň také dějištěm Mezinárodního folklorního festivalu, pořádaného souborem Jiskra. Účinkování v rámci tohoto festivalu je pro Meteláček každoroční samozřejmostí, ať už na scénách „U Branky“ nebo na návsi v obci Dýšina. Soubor se příležitostně zúčastňuje i dalších koncertů v rámci Čech, např. dudáckého festivalu ve Strakonících, folklorních festivalů v Blatné, v Klatovech, v Českém Krumlově i v Praze, staročeského jarmarku v Klokočné atd.

⁷⁸ Celostátní soutěže v různých oborech jsou pravidelně vyhlašovány Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ve tříletých intervalech (dříve se konaly po dvou letech).

⁷⁹ V příloze VIII je kopie dopisu ředitele ZUŠ žákům souboru k organizaci účasti na 9. světové turistické olympiádě v Plzni.

Soubor má velkou podporu ze strany Úřadu městského obvodu Plzeň 2 - Slovany a v rámci spolupráce často účinkuje na jeho akcích. Koncertuje ve Chvojkových lomech, účinkuje každoročně na akci „Den Slovan“, „Bambiriádě“ a také na akcích pořádaných Magistrátem města Plzně. Hraje pro různé svazy, například pro Svaz důchodců, na setkání rodáků, májových oslavách, adventních vystoupeních v nákupních centrech a dalších akcích. Několikrát se také zúčastnil benefičních koncertů, např. „Koncertu pro Pavla“, jehož výtěžky jsou věnovány Nadaci pro dárcy kostní dřevě, koncertů pro nadaci „Ty a já“, pro diakonický ústav v Merklíně, pro dům Radost ve Staňkově, pro dětské domovy a na jiných akcích. Několikrát hrál před plzeňskou radnicí při svatbách bývalých členů souboru, např. Miroslava Škardy, Kateřiny Fialové, Jiřího Stacha a dalších.

Soubor několikrát účinkoval jako host na koncertech dospělých folklorních souborů, např. souboru Jiskra v divadle Alfa, a každoročně se účastní přehlídek dětských folklorních souborů v Plzni⁸⁰. Byl pozván také jako host na koncert, pořádaný na počest 70. narozenin pana Zdeňka Bláhy.

Nesmíme opomenout natáčení Meteláčku v plzeňském rozhlasu. Bohužel se nikdy nenašly peníze na to, aby bylo natočeno oficiální CD, které by bylo možné volně prodávat, jak se to podařilo mnoha konkurenčním folklorním souborům. Přesto se zásluhou redaktora plzeňského rozhlasu pana Zdeňka Bláhy a pana Vlastimila Pelce podařilo natočit v plzeňském rozhlasu několik snímků. V profesionálních podmínkách tak bylo v roce 1996 natočeno téměř dvacet písní, které jsou zachyceny na asi hodinovém CD.

Meteláček v Českém rozhlasu Plzeň nenatáčel jen písničky, ale několikrát se také zúčastnil oblíbeného pořadu „O plzeňský soudek“, nyní nazvaném „U muziky s Plzeňáky aneb U soudku Chodovaru“, vysílaném živě.

Od roku 1998 do roku 2007 se v kulturním domě v Šeříkové ulici konaly společné koncerty⁸¹ Meteláčku, Velkého dechového orchestru školy a hostů. Od roku 2008 se tento koncert nazývá Koncert souborů školy, koná se vždy v dubnu a dostanou na něm příležitost zahrát si na veřejnosti Malý Meteláček, Malý dechový orchestr, akordeonový soubor školy a kytarový soubor. Letos se tento koncert konal 27. 3. 2012.

⁸⁰ Příloha V – pozvánka na 18. ročník přehlídek dětských folklorních souborů v roce 2012 (vlastní).

⁸¹ Příloha X – pozvánka na X. společný koncert v roce 2007 (vlastní).

V roce 2002 se konala významná oslava dvaceti let trvání souboru, jejímž moderátorem byl Petr Jančařík, a na kterou byli pozváni všichni bývalí členové. Několik z nich přišlo a byli přivítáni na jevišti. Řada z nich dokonce vzala nástroje a s Meteláčkem si s chutí zahrála⁸². Dne 1. června 2002 se v divadle Alfa konal společný koncert ke 40. založení Základní umělecké školy Chválenická, ani na tomto koncertu Meteláček nemohl chybět.⁸³

Meteláček v roce 2012⁸⁴

3.6.2 Zahraniční zájezdy

Možnosti více vycestovat do zahraničí se nabídky až po roce 1989. Již v září roku 1993 byl školským úřadem soubor Meteláček vybrán, aby reprezentoval západočeský kraj na Mezinárodních dětských hrách United Games of Nations v Portoroži ve Slovinsku. Byl to první zájezd souboru do ciziny, velmi dobře organizovaný a perfektně zajištěný ze strany pořadatelů. Aby byl program Meteláčku pestřejší, byl soubor doplněn o dva hostující taneční páry, takže mohla být do programu zařazena také taneční čísla. Cesta probíhala autobusem a ubytování bylo v hotelu

⁸² Byli to například paní učitelka Kateřina Palátová (Soukupová), dnes vedoucí dětského souboru Úslaváček při ZUŠ ve Starém Plzenci, paní Anna Froňková (Hořejší), paní Čapková, paní Jana Bísková, dále dnešní violista Plzeňské filharmonie a vedoucí dětského folklórního souboru při ZUŠ Stod Vít Hošek a další.

⁸³ Příloha IX – pozvánka na společný koncert ke 40. výročí založení ZUŠ (vlastní archiv).

⁸⁴ Meteláček na setkání folklorních souborů v Měšťanské Besedě v Plzni dne 3. 3. 2012 (vlastní foto).

nedaleko moře, a tak byli všichni účastníci ze zájezdu nadšeni. Ve Slovinsku zaznamenal soubor výborné ohlasy a získával zdravé sebevědomí.

Meteláček na Mezinárodních dětských hrách⁸⁵

Dalším zahraničním zájezdem byla účast na folklorním festivalu v Litvě ve městě Kaunas v červnu 1995. Cesta autobusem přes Polsko byla náročná, ubytování bylo také na jiné úrovni než u předchozího zájezdu do Slovinska, přesto se dětem zájezd velmi líbil a pro většinu z nich byl zdrojem zajímavých zkušeností. I zde zaznamenal soubor kladné ohlasy a dostal několik nabídek zúčastnit se dalších festivalů.

Také rok 1996 byl pro soubor velmi úspěšný. Během školního roku několikrát účinkoval na akcích pořádaných ve spolupráci s francouzskými školami a na základě těchto vystoupení byl Školským úřadem v Plzni vybrán a dostal nabídku zúčastnit se s ním studijní cesty do Francie⁸⁶. Jednalo se o týdenní zájezd autobusem, při kterém navštívili několik francouzských měst včetně Paříže. Turné pak zakončili přijetím na pařížské radnici panem Jeanem Tibari.

⁸⁵ Slovinsko 3. – 5. 9. 1993 (foto Edita Koukolíková).

⁸⁶ Příloha XII – Pozvánka na koncert ve Francii v městě La Baule dne 7. 6. 1996.

Meteláček před odjezdem do Francie⁸⁷

Členové souboru Meteláček se starostou Paříže⁸⁸

⁸⁷ Foto souboru pro zájezd do Francie z 28. 5. 2006. Stojící zleva Jana Vaněčková, Kateřina Fialová, Miroslav Škarda, Jan Čmelák, Kateřina Bohatá, Martin Žufan, Dagmar Seifertová, Jiří Stach, Lucie Karasová, Jiří Borě, Kateřina Roubalová, Jarmila Válová. Sedící zleva Miloslava Fialová, Josef Ráž, Alena Kopová, Irena Kuťáková, Jakub Jakubec, Václav Hosnedl a Jan Pouska.

⁸⁸ vlastní foto

Další delší zahraniční zájezd se uskutečnil až v roce 1999, kdy se soubor včetně taneční složky zúčastnil Evropského tanečního festivalu v městě Kranichfeld v Německu. I tento zájezd byl pro děti velkým zážitkem.

Za dobu své existence dostal soubor mnoho lákavých nabídek účinkovat na festivalech v různých městech Evropy. Bohužel, z finančních důvodů většina z těchto nabídek nebyla uskutečnitelná. Nemohla být například využita možnost podívat se do Japonska, odkud soubor také dostal pozvání. Ze stejných důvodů se několik dalších let žádný delší zahraniční zájezd nemohl uskutečnit, až v roce 2006 se podařilo získat prostředky pro účast na Mezinárodním hudebním festivalu ve švédském městě Kristianstad. Cesta probíhala autobusem a trajektem, a přestože byla hodně dlouhá a únavná, děti koncertovaly s chutí nejen na festivalu, ale i na lodi cestou tam i zpět. I ve Švédsku se česká lidová hudba líbila a přišly nabídky zúčastnit se dalších akcí.

Meteláček na MFF ve Švédsku⁸⁹

⁸⁹ Meteláček na Mezinárodním folklorním festivalu ve Švédsku 14. 6. - 19. 6. 2006 (vlastní foto).

Přesto se několik následujících let žádný delší zájezd neuskutečnil. Další větší akcí souboru bude v letoším roce opět Mezinárodní hudební festival ve městě Kristianstadt ve Švédsku, kterého se účastní soubor Meteláček a akordeonový soubor školy ve dnech 15. -17. 6. 2012.

Mimo tyto delší zahraniční zájezdy soubor každoročně vyjíždí na jedno či dvoudenní akce do Německa, kde se pravidelně prezentuje na koncertech, například v Regensburgu, Weidenu, Plattlingu, Traunsteinu⁹⁰ a dalších městech. Jednou soubor koncertoval na Slovensku ve městě Krupina.

3.7 Osobnost Zdeňka Bláhy

O významu Zdeňka Bláhy jako významného západočeského milovníka folkloru a lidové hudby svědčí fakt, že jeho životopis byl zařazen do publikace „50+1 osobností města Plzně“, vydané k 700. výročí založení města Plzně.

Zdeněk Bláha⁹¹

⁹⁰ Příloha XI – Pozvánka na koncert v městě Traunstein v Německu 16. 11. 2002.

⁹¹ www.prdus.com. *www.prdus.com* [online]. 25.1.2010 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://www.prdus.com/usmev.htm>.

Zdeněk Bláha⁹² se narodil v roce 1929 v Horní Bříze, kde měl jeho otec holičský krámek. V osmi letech začal chodit do hudební školy, kde se učil hrát na klavír, violoncello, kontrabas a později i na dudy. Před válkou sice hrál swing, ale nakonec celý život zasvětil lidové písničce. V roce 1955 nastoupil do plzeňského rozhlasu jako hudební redaktor a Plzeň proslavil zejména svým pořadem „U muziky s Plzeňáky“, který se vysílal rovných čtyřicet let. Tento název vymyslel v roce 1958 a byl za něj tehdy hodně kritizovaný. Název i pořad nakonec vydržel celá desetiletí, do roku 1998. Jeho vysíláním se vrátila do povědomí posluchačů spousta lidových písniček a pořad byl iniciátorem pro vznik hned několika folklorních souborů v západních Čechách.

Jen těžko se dá odhadnout, kolik písniček Zdeněk Bláha napsal nebo upravil, určitě jich je ale přes tisíc. Nemá žádnou nejoblíbenější, má je rád všechny. Jen čas prý nakonec posoudí, které jsou dobré. Nejoblíbenějším lidovým hudebním nástrojem Zdeňka Bláhy jsou dudy⁹³, v roce 1975 se dokonce ve Francii stal ve hře na tento nástroj mistrem Evropy.

Zdeněk Bláha nemá obavy, že by lidová písnička nepřežila globalizaci, protože přežila i jiná, horší období. Svědčí o tom například plně nabitý stadion na folklorním festivalu ve Strážnici, množství lidí na festivalu ve Strakonících či na Chodských slavnostech v Domažlicích.

Zdeněk Bláha oslavil v prosinci 2011 dvaosmdesáté narozeniny, přesto nadále komponuje, moderuje, natáčí se souborem Úsměv a s Konrádyho dudáckou muzikou a připravuje pořady pro regionální i celostátní vysílání. Navštěvuje většinu folklorních akcí a festivalů v jihozápadních Čechách, objevuje se v porotách soutěží, na besedách a jinde.

„...je to prostě Zdeněk Bláha, který nestárne, ale pouze šediví. Velice si ho vážím, je mým velkým vzorem.“⁹⁴

⁹² Odkazy na Zdeňka Bláhu jsou dostupné celou prací, proto je mu věnována tato samostatná podkapitola.

⁹³ Zajímavá je obliba tohoto nástroje u Francouzů, Britů a Skotů, jak je možné vidět na mnoha Mezinárodních dudáckých festivalech, např. ve Strakonících.

⁹⁴ Lidovepisne.cz. *Lidovepisne.cz* [online]. 3.6.2010 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://lidovepisne.cz/zdenekblaha8001.html>, citace z článku Miroslava Šimandla k 80. narozeninám Zdeňka Bláhy.

Meteláček, koncert v kulturním domě v Šeříkové ulici⁹⁵

Meteláček ve Francii v roce 2006⁹⁶

⁹⁵ Koncert v kulturním domu v Plzni, Šeříková ulice dne 20. 4. 2006, skladba Polka pro lžice – autor Zdeněk Bláha, sólo lžice Lucie Častorálová, Lenka Šimicová, Anna Štvánová a Kristýna Švehlová, na dudy Hedvika Fictumová (vlastní foto).

⁹⁶ Zleva: Kateřina Fialová, Jiří Svoboda, Jarmila Válová, Kateřina Roubalová, Jakub Jakubec, Jan Puska, Pavla Minaříková, Alena Kopová, Jana Vaněčková, Jan Čmelák, Lucie Karasová, Miroslav Škarda, Jiří Stach, Miloslava Fialová, Zuzana Koubová, Dagmar Seifertová, Eva Jelínková (vlastní foto).

3.8 Význam souboru pro region

Z předchozích kapitol a výčtu akcí souboru Meteláček je vidět, že v minulých letech se souboru dařilo a že je schopen důstojně reprezentovat Českou republiku i v zahraničí. Přestože v současné době už je počet souborů v Plzeňském kraji podstatně větší než v době jeho vzniku, stále si drží svou velmi dobrou úroveň a dosahuje kvality profesionálních souborů. Postupem let se vypracoval na jeden z nejlepších dětských folklorních souborů v České republice a je důstojným zástupcem regionu⁹⁷.

Úspěchy v podobě několika prvních cen po sobě na ústředních kolech soutěží ZUŠ svědčí o tom, že soubor si dlouhodobě zachovává vysokou úroveň a všem členům jde o to, v tomto trendu pokračovat.

Dětské soubory jsou specifické tím, že repertoár v zásadě zůstává, ale mění se jednotliví hráči. Jak děti dorůstají, přicházejí a odcházejí, je to nikdy nekončící práce. Kolektiv tvoří průběžně staří zkušení „mazáci“ i mladí „nováčci“. Tak tomu je v Malém i Velkém Meteláčku. V obou souborech jsou úplní začátečníci i hráči, kteří již nasbírali menší nebo větší zkušenosti. A postupně se z těch nezkušených stávají opory souboru. A přicházejí stále noví a noví, v letošním roce to už bude třicet let.

Meteláček má vliv za západočeský region nejen z hlediska profesionálního, kdy se postupem let vypracoval na jeden z nejlepších dětských folklorních souborů v České republice, ale i na jeho členy, děti, které ho tvoří. Rodičům pomáhá najít pro své děti kvalitní využití volného času a dětem jeho smysluplné využití.

V článku Antonína Bařinky Ohlédnutí za ústředním kolem národní soutěže ZUŠ⁹⁸, obor soubory lidových nástrojů v Břeclavi ve dnech 13. – 14. 5. 2006, je provedeno hodnocení soutěže. Zúčastnilo se jí 33 kolektivů s více než 450 účinkujícími. V článku jsou vyzdviženy klady a drobné nedostatky soutěžících, autor hodnotí repertoár, úpravy, nástrojové obsazení i zpěv. „...Největší dojem zanechaly soubory, které se umístily na prvních místech a po zásluze byly vybrány k účinkování na závěrečném koncertu vítězů. Byla to Cimbálová muzika ZUŠ Kyjov, která zvítězila v I. kategorii, soubor Meteláček z Plzně a Lipka z Jablunkova, které si rozdělily 1. cenu ve

⁹⁷ viz přílohy VIII až XVII

⁹⁸ ONDRUŠOVÁ, Vlasta a Lucie UHLÍKOVÁ. *Na pomoc dětským folklorním souborům a muzikám (1): Tradiční lidová kultura a výchova*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2006. ISBN 80-86156-87-7., s. 68 – 70.

druhé kategorii a tři nejlepší soubory ze třetí kategorie – Cimbálový soubor ZUŠ Kyjov, Cimbálová muzika ZUŠ Uherský Ostroh a „Cvrčci“ ze ZUŠ Edvarda Runda z Ostravy – absolutní vítěz soutěže“. Také z této citace je vidět, že kvalita souboru přesahuje hranice regionu a že Meteláček opravdu patří mezi nejlepší folklorní soubory republiky.

3.9 Názory členů souboru

Soubor Meteláček zásadně ovlivnil můj život. Jeho prostřednictvím jsem už jako malá poznala lidové písničky a díky němu jsem zatoužila hrát na housle a začala vnímat hudbu jako součást svého života. Hrál v něm na kontrabas můj starší bratr a obě sestřenice na housličky, a tak jsem od malička byla v centru dění. Jako jedna z mála jsem na základní škole od první třídy věděla, čím chci být, a dělala jsem pro to vše. Naštěstí se mi přes všechny překážky podařilo udělat přijímací zkoušky na konzervatoř a dostala se do třídy pana Romana Fedchuka, profesora z Moskvy. Přestože věděl, že stále hraji v souboru, nikdy mi hraní v něm nezakázal⁹⁹, jak se to stalo mnoha mým spolužačkám, které měly jiné profesory, či profesorky. Folklor podle nich údajně způsobuje špatné návyky a ovlivňuje pak způsob hraní tzv. vážných skladeb. Podle mého názoru to ale neplatí. Naopak, nejlepší folklorní soubory jak v našem regionu, tak v jiných krajích Čech nebo Moravy, jsou mnohdy složeny z profesionálních hudebníků¹⁰⁰. Souhlasím se slovy paní učitelky Metelkové, která zastává názor, že každý žánr hudby je dobrý, pokud se dělá správně.

Od paní učitelky Koukolíkové jsem se naučila, že když člověk chce něčeho dosáhnout, je nutné se tomu soustavně věnovat a mít touhu to udělat co nejlépe. To ostatně platí nejenom v hudbě, ale i ve sportu. Nesmí chybět nadšení a elán. Pro vedoucí souboru Meteláček toto platí v plné míře a obdivuji jejich chuť začínat stále znovu.

Samozřejmě v Meteláčku jsem neprožívala vždy jenom šťastné chvíle, někdy byly i věci, které mě mrzely a mnohdy přišly i slzy. Bylo to tehdy, když se člověk cítil ublížen, že je nespravedlivě napomínán. Někdy jsem měla také pocit, že jsou preferováni členové, kteří si to zase tak moc nezasloužili. Co mi ale během posledních

⁹⁹ V souboru jsem hrála první housle a se Simonou Slavíkovou se střídala na postu primášky. Od loňského roku už bohužel ani jedna z nás z časových důvodů v souboru nejsme.

¹⁰⁰ Důkazem toho v našem kraji je např. složení Plzeňského lidového souboru, viz str. 23 této práce, nebo další soubory - Jiskra, MLS, soubor v Třemošné a další.

několika let vadí poměrně zásadně, je to, že jsou v souboru i dva třicetiletí houslisté, přestože souběžně hrají již několik let v souboru Jiskra. Přece jen je to dětský soubor a „vousatí pánové“ tam nepatří. Věřím ale, že do budoucna vznikne z bývalých členů nějaký soubor dospělých, který by byl pokračovatelem dětského Meteláčku.

Meteláček na MFF v Českém Krumlově¹⁰¹

Zajímalo mě, zda soubor Meteláček ovlivnil i životy dalších jeho bývalých nebo současných členů. Oslovila jsem je proto prostřednictvím sociálních sítí a položila jim tuto otázku: „*Jaký význam pro vás mělo členství v souboru Meteláček a ovlivnilo to Váš život?*“ Větší část z nich neodpověděla, dostala jsem ale mnoho zajímavých odpovědí. Vybrala jsem některé z nich a cituji je tak, jak mi je jejich autoři napsali.

¹⁰¹ Koncert Meteláčku na Mezinárodním folklorním festivalu v Českém Krumlově dne 24. 9. 2011 (vlastní foto).

Eva Jankovcová, nar. 1994, 1. housle, současná primáška souboru:

„Mě ovlivnila asi moje kamarádka, která mě pozvala i s mojí sestrou Petrou na zkoušku Meteláčku. Tehdy jsme vůbec nevěděli, co je to za soubor. Bylo mi asi 4-5 let, kdy jsem v Meteláčku začala zpívat. Tam jsem si po roce všimla houslí, které se mi zalíbily, a chtěla jsem na ně hrát. Nastoupila jsem k paní učitelce Pelcové, u které jsem dodnes. A jestli mě ovlivnil samotný soubor? To určitě ano. Všichni mi dávali rady, kterých si do dneška cením a asi bych se nikde necítila tak jako na zkouškách, nebo na vystoupeních. Všichni lidé jsou pro mě jako má rodina“.

Kateřina Raschiková, nar. 1993, 1. housle:

„Já jsem začínala na housličky. Měla jsem svůj první koncert (tehdy mě učila paní Hyťhová) a viděla jsem Meteláček. Mámě se moc líbil a napadlo ji, jestli bych tam nechtěla třeba pro začátek zpívat. Nějakým způsobem jsem se sestrou Klárou nastoupila na zpěv a pak na housličky. Myslím, že mě to ovlivnilo hodně, protože kdybych nehrála v Meteláčku, neznala bych tak dobré lidi, a asi bych zapadla někam do špatné party. Začala jsem se zajímat i o jiné soubory, prostě folklor mě chytil. Myslím, že se toho jen tak nepustím, protože můj život to ovlivnilo opravdu hodně. Nebýt Meteláčku, nebyla bych asi taková, jaká jsem“.

Markéta Kubištová, nar. 1996, 1. housle:

„Bylo mi pět let a moje sestra v Malém Meteláčku už zpívala. Byla jsem se na ní s maminkou podívat na zkoušce a paní Koukolíková se mě zeptala, jestli taky nechci nastoupit. Okamžitě jsem souhlasila a jsem tam doted“.

Eliška Burdová, nar. 1996, zpěvačka:

„Co mě ovlivnilo? Viděla jsem Meteláček na vystoupeních a pojednou si řekla, že bych to mohla zkusit vystupovat s nimi. Bylo mi dvanáct. Měla jsem na supla na klávesy Martinu Stachovou a s ní jsem se domluvila na podrobnosti, kdy a kde. Na té zkoušce jsem šla za paní učitelkou Pelcovou, kterou jsem znala z vánočního koncertu u stromečku na ÚMO 2, kde jsem s Meteláčkem přes paní učitelku Šimákovou vystupovala. Ta mě vyzkoušela ze zpěvu a poté jsem se stala členkou. Jsem za to ráda, že jsem to šla zkusit, protože ty lidi jsou úžasní a mě to baví“.

Hana Finková, nar. 1990, tanečnice, nyní na mateřské dovolené:

„Nejdřív jsem chodila na tancování, můj nejsilnější zážitek byl ze zájezdu do Německa v roce 1999 (bylo mi devět) a pak o tři roky později jsem začala hrát na klarinet v Malém Meteláčku. Byla to fajn léta, ráda na to vzpomínám“.

Miroslav Škarda, nar. 1979, housle (1990-1998):

„Dětský folklorní soubor Meteláček se na rozvoj mé osobnosti podepsal zcela zásadně. Každý, kdo se učil umění hře na hudební nástroj, na housle zvláště, musí potvrdit, že si každý malý houslista projde takzvaným "obdobím nechutenství", kdy by nejraději svoji kariéru budoucího houslisty vzdal a ukončil. Přímé faktory pro vytvoření takového postoje jsou: Otokar Ševčík, stupnice, nevyčerpatelná zásoba nehratelných etud a v neposlední řadě posměšky spolužáků, kteří chodí sportovat odpoledne na hřiště, zatím co malý houslista v potu tváře dře v nevyvětraném pokojíčku složitá technická cvičení a jediným úspěchem jsou „narostlé blány" mezi prsty levé ruky a počátek problémů s "tenisovým loktem na pravé paži", které způsobují cvičení pro zdokonalení techniky smyku.

1) Meteláček mě nikdy nenechal dojít do "období nechutenství". Nastoupil jsem do Malého Meteláčku ve svých osmi letech. Přesto, že jsem na housličky ještě dohromady nic neuměl, stal jsem se členem skupiny "neumělu", kteří dohromady svým neuměním pod vedením zkušených pedagožek zahráli několik jednoduchých písniček. Jen co jsme zvládli zahrát písničku Travička zelená a Náchodský zámeček, už jsme pošilhávali po postech starších a zkušenějších muzikantů ve velkém Meteláčku. Motivace! To je hlavním posláním Malého Meteláčku.

2) Velký Meteláček pro mě znamená

- přátelství, první lásky
- první zkušenosti s velkými jevišti
- první účast na domácích i zahraničních festivalech
- kvalitní přípravu pro možné angažmá v dospělém folklorním souboru, nebo jiné hudební formě
- nastavení životního směru“.

Jan Pouska, nar. 1980, housle, zpěv (1992-2003):

„Mohu říct, že Meteláček rozhodně ovlivnil moje další hudební působení a mnohé mě naučil. Do Meteláčku jsem nastoupil ve dvanácti letech jako houslista ve třetích

houslích a od šestnácti let jsem také sólově zpíval. Byly to počátky mého veřejného vystupování, kdy si člověk zvyká na publikum, a naučí se zdolávat trému. Jsem také velmi vděčný oběma vedoucím, paní Editě Koukolíkové a Alexandře Pelcové, za perfektní dril na zkouškách. Vzpomínám na ty půlhodiny zkoušení dvou taktů, kdy jsme je museli zahrát každý sám. Paní učitelky se z nás vždycky snažily dostat to nejlepší. Odměnou nám byly krásné koncerty u nás i v zahraničí, a vyhrané celorepublikové soutěže folklórních souborů. V Meteláčku jsem strávil jedenáct let. Samozřejmě, že byly také doby, kdy mě to nebavilo a nechtěl jsem tam chodit, ale s odstupem času se na to dívám jinak a jsem rád, že jsem vydržel. Na Meteláček stále v dobrém vzpomínám, poznal jsem tam hodně skvělých lidí, kamarádů a dobrých muzikantů. Jsem rád, že i díky Meteláčku mě muzika stále baví a je mou prací i koníčkem“.

Hedvika Fictumová, dudy (1996-2008):

„Do Meteláčku jsem chodila snad od svých devíti let. Až za nějaký rok jsem začala hrát na dudy. Velmi mě ovlivnila p. Koukolíková - velmi znalá hudebnice s citem pro detail a ducha skladby. Já jsem měla problém s rytmem, ale ten do mě doslova namlátila dřívky a pochodováním kolem lavic. Vím, že jen díky jejímu drilu jsem byla schopná kvalitně konkurovat adeptům na první místo ve hře na dudy v Plzeňském kraji, rok netuším. Nakonec jsem ho nedostala, protože se mi rozladily dudy. S technikou a přednesem byla ale spokojená i sama p. Koukolíková! Vyučovací hodiny u ní byly sice drsné, teď se jim ale směji. A i ty drsnější metody byly ale výsledně oslazené výsledkem, který zase uměla ocenit. Před přehrávkou, koncertem i soutěží najednou přísnost "nechala doma", dodala důvěry, a i když se nezdařilo příliš, pochválila za povedené části. A šlo se dopilovávat dál. Když jsem trochu vyrostla, začala jsem ji poznávat více i jako člověka. Stávali jsme se plnohodnotnými partnery v názorech jak na vlastní výkon, tak na písni v souboru i celkový dojem souboru. Toho jsem si cenila velice, velice! A když jsem nahlédla do jejího osobního života, její cena jen stoupala. Moc ráda na ni vzpomínám a co jsem si odnesla do života je: trénink, když chci něčeho dosáhnout, důležitost citu pro skladbu – zvlášť pak lidovou píseň. Úsměv, přirozenost, vyhrát si s ní, užít si ji a přesto podat výbornou kvalitu. Lidovky poslechnout a odsoudit umí dnes každý. Ale dobře je zahrát a podat tak, že zaujmou i příznivce rocku, to umí jen Někdo!

Když vzpomenu na samotný soubor, určitě musím zmínit jednu chybu, která nevím, jak moc je realizovatelná ideálněji. Jako malou holku s "fistulkou" mi nikdo nenaučil, jak zpívat, aby hlas byl silnější a přesto zdravý. V zápalu zpěvu jsem z hodin postupně odcházela se staženým hrdlem a přeskakujícím hlasem. Foniatr mi diagnostikoval nedomykavost hlasivek s tím, že bych zpívat neměla. Alespoň ne v takové míře. A za nějaký čas jsem se od p. Sovové naučila správnou techniku používání bránice, měkkého patra a vůbec celého těla k vytvoření zdravého a silného hlasu. To bylo pro mne osvobození ze zlého snu! Pak teprve jsem se mohla vyrovnat děvčatům, která měla krásný silný hlas přirozeně, bez toho, že by se mi smáli, jak mě ten konipásek přeskakuje. Co jsem ale získala, bylo: viz výše + týmovost ve hře společné skladby, vnímání prvních houslí a basy jako základu, smysl pro preciznost např. klarinetových vyhrávek a jedinečnost dudáka v souboru. Důležitost image a nálady v souboru, se kterou je píseň podávána. Na mezinárodní soutěži jsem byla více hrdá za ocenění za úsměv a radostnost, než kdybychom neměli v podání žádnou chybičku. Proto - a v tomto duchu - mi pak také začalo po letech bavit hraní v kvartetu, se kterým jsme se dostali do Německa na mezinárodní Veletrh cestovního ruchu (týden a kus hraní a hraní a hraní), do Estonska, Kyjeva a pak ještě jednou na Ukrajinu na pozvání od samotného velvyslance české ambasády. Hráli jsme zdarma, vlastně jen za diety a zaplacené noclehy. To byly mé nejkrásnější zážitky s českou lidovou písní, za které mohu poděkovat (krom "spoluúčinkujících") Meteláčku a p. Koukolíkové! Děkuji, DĚKUJI.“

Jakub Jakubec, 1. housle (1995-2001):

„Byly to první zkušenosti hraní v hudebním tělese, být členem týmu i celý tým vést. Poznal jsem spoustu přátel a podíval jsem se na různé žánrové akce po celé republice i v zahraničí. K folklorní hudbě jsem se již nikdy nevrátil, ale nezavrhují ji. Dnes si i více všímám textů, které jsou mi kupodivu převážně vtipně erotické“.

Eva Gembická, klarinet (1996-2004):

„V Meteláčku jsem působila přibližně osm let jako hráčka na klarinet. Na členství v tomto souboru mě připravil soubor Malý Meteláček, kde jsem poprvé okusila kouzlo folkloru. Samotný folklor mám nesmírně ráda, Meteláček mě velmi ovlivnil jak po stránce hudební, tak i osobní. Když jsem byla nucena z Meteláčku odejít, velice těžko jsem se s tímto osudem smířovala. Působení v této muzice mi přináší ohromnou radost

a uspokojení z krásné hudby. Jelikož jsme v muzice jen čtyři hráči, má každý nástroj svůj prostor pro vlastní skladby a mezihry. Co se týče klarinetů - v žádném případě si nemůžeme stěžovat na nedostatek hráčského vyžití. Hrajeme i několik skladeb, kde mají klarinety sólo. Jsem velice ráda, že v muzice mohu fungovat, neboť jsem obklopena samými mladými lidmi, kteří jsou velice muzikální, a hudba je baví. Účinkování v Malé dudácké muzice z Plzně mi přináší stále radost a zábavu na té "správné vlně".

Sabina Zdeňková, zpěvačka (2006-2011):

„Meteláček byl skvělý, obohatilo mě to o spoustu zkušeností, naučila jsem se správně zpívat, prostě jsme byli taková jedna velká hudební „rodina“. Docela mi to i chybí, ale není čas! Jednoduše řečeno - Meteláček mě přivedl více k hudbě a od té doby se řídím heslem, že bez hudby to nejde!“.

Jak je z výše uvedených odpovědí patrné, mnoho z dětí přivedlo k hudbě právě nějaké vystoupení Meteláčku na veřejnosti nebo na koncertu. Mnoho bývalých členů se nyní věnuje hudbě jako svému zaměstnání, někteří pokračují v činnosti v jiných skupinách nebo seskupeních, ať už z oblasti folkloru nebo jiného žánru, např. i z oblasti rocku.

S rozvojem nových způsobů mediální komunikace má soubor Meteláček také svoje webové stránky¹⁰² a skupinu na portále facebook. Snadněji se tak může dostat do povědomí dětí a mladých lidí a získat nové příznivce i členy.

Každý z členů se stal členem souboru z jiného důvodu, většinou se ale všichni shodují se na jednom. Meteláček je výborná parta mladých lidí, kteří se náhodně sešli v jedné škole a v jednom souboru. Naučí se v něm pocitu zodpovědnosti za sebe i za kolektiv, komunikovat se svými vrstevníky i spolupracovat se staršími a mladšími kolegy. Zažívají zde svoje první lásky a vznikají kamarádství na dlouhá léta. Uvědomí si, jaké je to být členem týmu, ať už se daří nebo nedaří.

¹⁰² Metelacek.mypage.cz. *Metelacek.mypage.cz* [online]. 22.3.2012 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <http://metelacek.mypage.cz/>.

Závěr

Dětský folklorní soubor Meteláček si za třicet let svojí existence získal nezastupitelné místo nejen v plzeňském regionu, ale i v rámci celé České republiky. Účastí na různých festivalech v zahraničí se zasloužil o její vzornou reprezentaci. Svým profesionálním přístupem a perfektními výkony patří mezi nejkvalitnější soubory u nás.

Působení v tomto souboru významně a natrvalo ovlivnilo nejen život můj a celé naší rodiny, ale troufám si říci všech dětí, které souborem prošly. Strávila jsem zde příjemně mnoho volného času po více než dvanáct let. Práce v souboru mi hodně dala a mnohému jsem se naučila. I nyní jsem se souborem stále v úzkém kontaktu. Věřím, že lidová hudba zůstane natrvalo součástí české kultury a chtěla bych se jí, mimo jiné, věnovat i v dalších letech.

V souboru Meteláček po léta hrálo mnoho osobností hudebního i folklorního života¹⁰³. Mnozí z členů se stali profesionálními hudebníky, anebo jako zapálení amatéři spolupracují s dalšími soubory v oblasti.

Při práci jsem čerpala z různých brožur, novinových výstřížků a fotografií. Některé informace, hlavně o dalších souborech v regionu, které tak důvěrně neznám, jsem dohledala na internetu. Na dané téma jsem hovořila jak s vedoucími souboru, tak s mnoha bývalými i současnými členy, kteří mi ochotně sdělovali podrobnosti z doby, kam nesahá moje paměť. Bohužel při vzniku souboru a ani později nebyla založena kronika. Tato práce si ale neklade za cíl popisovat všechny skutečnosti, jak by kronika měla, mohla by být ale jejím základem, pokud bude mít někdo zájem počátky souboru Meteláček podrobněji zpracovat.

Jsem přesvědčena, že Meteláček bude ve své činnosti i nadále úspěšně pokračovat a byla bych velmi ráda, kdybych se někdy v budoucnu mohla spolupodílet na jeho vedení.

¹⁰³ Např. Kateřina Palátová (soubor Úslaváček), Jan Voves (soubor Mladinka), Jana Bísková (soubor Jiskřička), Miroslav Škarda (soubor Jiskra), Vít Hošek (soubor Dudáček ze ZUŠ Stod), Kryštof Křemenák (soubor Vozembach ze ZUŠ Dobřany).

Seznam použité literatury a pramenů

JINDŘICH, Jindřich. *Jindřichův chodský zpěvník: díl I.* druhé, opravené vydání. Kdyně: Knihovna Okresního osvětového sboru ve Kdyni, 1926. ISBN 978-80-7316-234-4.

KUMPEROVÁ, Iva. *Chodské kroje.* Domažlice, 2010, 119 s. ISBN 978-80-254-8794-5.

ONDRUŠOVÁ, Vlasta a Lucie UHLÍKOVÁ. *Na pomoc dětským folklorním souborům a muzikám (1): Tradiční lidová kultura a výchova.* Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2006, 78 s. ISBN 80-86156-87-7.

ONDRUŠOVÁ, Vlasta a Lucie UHLÍKOVÁ. *Na pomoc dětským folklorním souborům a muzikám (2): Tradiční lidová kultura a výchova.* Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2007, 79 s. ISBN 978-80-86156-96-5.

ROKYTA, Jan, Ivo STOLAŘÍK a Luděk ZENKL. *Jak zpívat lidové písně.* Ostrava: Krajské kulturní středisko v Ostravě, 1990, 128 s. ISBN 80-85029-13-8.

ŠPELDA, Antonín. NÁRODNÍ VÝBOR MĚSTA PLZNĚ. *Hudební Plzeň: 1960-1982.* Plzeň, 1985, 77 s.

TYLLNER, Lubomír. *Úvod do studia lidové písně.* České Budějovice: Pedagogická fakulta v Českých Budějovicích, 1989, 181 s. ISBN 80-7040-006-4.

VÁLEK, Ladislav a Jaroslav VOGELTANZ. *50+1 osobností města Plzně.* 1. vyd. Plzeň: NAVA, 1994, 109 s. ISBN 80-7177-842-7.

VEJVODA, Zdeněk. *Plzeňská věž převyšuje kopce: Plzeňsko v lidové písni.* 1. vyd. Plzeň: Český rozhlas Plzeň, 2009, 47 s. ISBN 978-80-85762-25-8.

VEJVODA, Zdeněk. *Plzeňsko v lidové písni I.* 1. vyd. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2011, 648 s. ISBN 978-80-87112-52-6.

VONDRUŠKOVÁ, Alena. *České zvyky a obyčeje.* 1. vyd. Praha: Albatros, 2004, 370 s. OKO. ISBN 80-00-01356-8.

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA PLZEŇ-CHVÁLENICKÁ. *1962-2002: 40 let.* Plzeň, 2002, 38 s.

4. ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA PLZEŇ CHVÁLENICKÁ. *30 let Základní umělecké školy v Plzni, Chválenické ulici.* Plzeň, 1992, 30 s.

Osobní rozhovory s pamětníky, s vedoucími souborů, bývalými i současnými členy.

Resumé

Folklorní soubor Meteláček patří k nejvýznamnějším folklorním souborům nejen plzeňského regionu, ale celé České republiky. Za třicet let svojí existence získal několikrát první cenu v celostátních soutěžích základních uměleckých škol a mnohokrát reprezentoval naši republiku na folklorních festivalech v zahraničí.

První kapitola nastiňuje historii lidové hudby a lidových písní v Čechách, druhá kapitola upozorňuje na nejdůležitější plzeňské folklorní soubory dospělých i dětí, se kterými se soubor Meteláček často setkává na různých festivalech, přehlídkách a soutěžích. Folklornímu souboru Meteláček je věnována třetí část. Zabývá se vznikem a historií souboru, průřezem jeho činnosti a jeho vlivem na celý plzeňský region. Při práci jsem získala mnoho cenných informací jak od vedoucích souboru, tak od bývalých členů. Věřím, že se Meteláčku bude i nadále dařit získávat do svých řad schopné hudebníky a bude ve své činnosti úspěšně pokračovat i v dalších letech.

The folklore ensemble Metelacek belongs to the most significant folklore clubs not only within the Pilsen region but also the whole of Czech Republic. In thirty years of its existence it got awarded first prize in national competitions several times. It also represented our country at folklore festivals abroad many times.

The first chapter drafts the history of folk music and songs in Czech. The second chapter points out the most important pilsner folklore clubs, adult and children ones alike, which Metelacek often meets at various festivals, exhibitions and competitions. The third chapter deals with the club's formation and history, the summary of its activities and its impact on the whole of Pilsen region. Whilst researching, I have acquired loads of valuable information from the club's leaders and former members alike. I believe that Metelacek will remain successful in its activities and functioning and will continue to attract talented musicians from all over.

Seznam příloh

- I Repertoár souboru Meteláček
- II Písnička Dite báby, dite demů z I. dílu zpěvníku Jindřicha Jindřicha
- III Seznam žáků ve školním roce 2011/2012
- IV Seznam bývalých žáků souboru
- V Seznam akcí ve školním roce 2011/2012
- VI Pozvánka na 18. setkání dětských lidových muzik v r. 2012
- VII U výrobce českých dud, pana Miroslava Janovce
- VIII Dopis k organizaci účinkování na turistické olympiádě
- IX Pozvánka na koncert ZUŠ Chválenická Plzeň v r. 2002
- X Pozvánka na X. společný koncert v r. 2007
- XI Pozvánka na koncert v Německu 16. 11. 2002
- XII Pozvánka na koncert ve Francii v městě La Baule dne 7. 6. 1996
- XIII Článek o zájezdu do Francie v Plzeňském deníku v červnu 1996
- XIV Článek v Plzeňském deníku z roku 2000 a poděkování Školského úřadu Plzeň
- XV Ocenění práce na plzeňské radnici – články v tisku v r. 2000
- XVI Brožura MFF Plzeň v roce 2001
- XVII Článek ve zpravodaji ÚMO Plzeň 2 – Slovany z dubna 2007

Příloha I

Soubor Meteláček má v repertoáru tyto skladby:

Alou páni muzikanti	- úprava Zdeněk Bláha
Andulko z Koterova	- úprava Zdeněk Bláha
Až purou cikáni (dokolečka)	- úprava Zdeněk Bláha
Brčálové zastaveníčko	- autor Zdeněk Bláha
Budeš-li se ženit Kubíčku	- úprava Zdeněk Bláha
Bul jest jeden sedlák	- úprava Zdeněk Bláha
Bul bych já to chlap	- úprava Zdeněk Bláha
Co je po studánce	- úprava Zdeněk Lukáš
Cos to Vojto udělal	- úprava Zdeněk Bláha
Díte báby, dite demů ¹⁰⁴	- vlastní úprava
Doudlebská polka	- vlastní úprava
Dráteníček	- úprava Zdeněk Bláha
Dudácká polka	- úprava Karel Koukolík
Dudlaj, dudlaj	- úprava Zdeněk Bláha
Honzíčku, holečku, jahody kvetou	- úprava Zdeněk Bláha
Hvězdičky	- úprava Jiří Fišer
Chmelíčku, chmeli	- úprava Vladimír Baier
Chodila jsem na bodláčí	- úprava J. Krček
Chodská kolečka	- úprava Jiří Fišer
Chodské písně a tance	- vlastní úprava
Chodská ukolébavka	- úprava Josef Krček
Já dycky pláču	- úprava Václav Švík
Já ráda miluju	- vlastní úprava
Já se dycky vohlídám	- úprava Zdeněk Bláha
Jede sedlák do mlejna	- úprava Zdeněk Bláha
Jede sedlák od Kolína	- úprava Zdeněk Bláha
Jedou mládenci z Žilova	- úprava Zdeněk Bláha
Jel sedlák vorat'ou	- úprava Václav Švík
Jen ty k nám Honzíčku	- úprava Václav Švík
Jihočeský furianti	- úprava Josef Krček
Jetelíček v lese	- úprava Zdeněk Bláha
Kampak spěcháš, můj Honzíčku	- úprava Zdeněk Bláha
Kdyby byl Baborov	- vlastní úprava
Kdybych já věděla	- úprava Zdeněk Bláha
Když jsem já bejvala malička	- úprava Zdeněk Bláha
Když se kovál koníčky	- úprava Zdeněk Bláha
Když sem šel k muzice do Krašovic	- úprava Zdeněk Bláha
Když zpívají klarinety	- autor Zdeněk Bláha
Když sem šel z hub	- úprava Zdeněk Bláha
Klatovy jsou pěkný město	- úprava Zdeněk Bláha
Komár	- úprava J. Krček
Kolem dokolečka	- úprava J. Krček
Koníček	- úprava Zdeněk Bláha

¹⁰⁴ Píseň Dite báby, dite demů má soubor v repertoáru ve vlastní úpravě od roku 1993, viz příloha II.

Koulelo se koulelo	- úprava Zdeněk Bláha
Kramářko hlinecká	- úprava Zdeněk Bláha
Krásná pasačka	- úprava Jan Slimáček
Leze ráček přes potůček	- úprava Zdeněk Bláha
Louka široká	- vlastní úprava
Málo lásky pro mě máš	- úprava Zdeněk Bláha
Malovaná hospůdka	- autor Zdeněk Bláha
Mám jít na vovčárnu	- úprava Miroslav Šimandl
Marjánko, pojď se mnou	- úprava Zdeněk Bláha
Masopustní písnička	- úprava Karel Koukolík
Měl sem hezkou holku	- úprava Zdeněk Bláha
Mordyje, mordyje	- úprava Josef Krček
Mestlova polka	- úprava Karel Koukolík
Milostná píseň (Pod okénkem)	- autor Zdeněk Bláha
Miloval sem špásem	- úprava Zdeněk Bláha
Mlynářský řemeslo	- úprava Zdeněk Bláha
Mordyje mordyje	- úprava Zdeněk Bláha
Nad Korovem v černým lese	- ze zpěvníku Jindřicha Jindřicha
Nad vršečkem, pod vršečkem	- úprava Václav Švík
Náš kohoutek kokrhá	- úprava Zdeněk Bláha
Něco je kulatý	- autor Zdeněk Bláha
Nefúkuj větříčku	- úprava Karel Koukolík
Nedělička neděle	- úprava Zdeněk Bláha
Nechodívej víc Honzíčku	- úprava Zdeněk Bláha
Není větší potěšení	- vlastní úprava
Nic nedbám	- úprava Zdeněk Bláha
Ó radost má	- úprava Zdeněk Lukáš
O koníčkách	- úprava J. Krček
Pamatuj Pepičku	- úprava Zdeněk Bláha
Pannám koláčky, mládencům buchty-	úprava Zdeněk Bláha
Pásla husičky	- vlastní úprava
Pásla ovčičky	- úprava J. Krček
Pepíček po háji chodil	- úprava František Kos
Pletla jsem	- úprava Zdeněk Bláha
Plzeňské panenky	- úprava Zdeněk Bláha
Pod naším okýnkem	- úprava Karel Koukolík
Polka pro lžíce	- úprava Vladimír Baier
Polka fidli fidli	- autor Zdeněk Bláha
Potřekovo velká ves	- vlastní úprava
Poznám, poznám	- úprava Zdeněk Bláha
Protivínský zámek	- úprava Zdeněk Bláha
Přiletěl slavíček	- úprava Zdeněk Bláha
Přišel k nám kočí	- úprava Zdeněk Bláha
Proč bysme formani	- úprava Zdeněk Bláha
Ráda zpívám, kafe piju	- úprava Zdeněk Bláha
Rejdovačka	- vlastní úprava
Říkalval jsi můj Honzíčku	- úprava Zdeněk Bláha
Sedum let sem nevidíl	- vlastní úprava
Sólo má fanfrnoch	- autor Zdeněk Bláha

Svatební klarinety	- autor Zdeněk Bláha
Svit' měsíčku	- úprava Jaroslav Krček
Šly panenky silnicí	- úprava Zdeněk Bláha
Štajdyše	- úprava Karel Koukolík
Šťastná bych já byla	- úprava J. Krček
Ta naše rokyta	- úprava Zdeněk Bláha
Tanec pro smyčce	- autor Zdeněk Bláha
Ten suchdolský rybník	- úprava Karel Koukolík
Teče voda, vodička	- autor Josef Krček
Tenkrát je vod mjilý	- vlastní úprava
Ten třebonckýj můstek	- úprava Jan Slimáček
U malýho vokýnka	- úprava Zdeněk Bláha
U zahrádky chaloupka	- úprava Karel Koukolík
Veselí muzikanti	- autor Zdeněk Bláha
Vdejte mne matičko	- úprava Zdeněk Bláha
Vítám tě Honzíčku	- úprava J. Fišer
Vítr foukal	- úprava J. Krček
V Krašovicích v jednom domě	- úprava Zdeněk Bláha
Vlaštovička lítá	- úprava Jan Fišer
V neděli vodpoledne	- úprava Zdeněk Bláha
Vod Strunkovic	- úprava J. Krček
Zahraj mi dudáčku	- úprava J. Krček
Zákolníček	- úprava Zdeněk Bláha
Zapadala cesta	- úprava Karel Koukolík

Koledy a vánoční písně :

Co jsem se smutnyj natěšil	- úprava Josef Krček
Dej Bůh štěstí	- úprava J. Fišer
Ej, pastýřové vstávejte	- úprava Zdeněk Bláha
Hoši honem vzhůru	- úprava Josef Krček
Chtíc aby spal	- úprava J. Fišer
Já jsem malý koledníček	- úprava Vladimír Bayer
Já malyj hošíček	- Jindřich Jindřich
Já malý přicházím koledovat	- úprava J. Fišer
Jdeme koledou	- úprava Zdeněk Bláha
Jestlipa tetičko, dáte nám jablíčko	- úprava Zdeněk Bláha
Když panna Maria	- úprava Jaroslav Krček
Koleda, koleda , Štěpáne	- úprava Zdeněk Bláha
Koledníci vo půlnoci	- zpívala Roza Beranová z Postřekova
My tři králové	- ze zpěvníku Já písnička
Na Nový rok přišli jsme k Vám	- úprava Zdeněk Bláha
Narodil se Kristus Pán	- vlastní úprava
Na vánoce dlouhý noce	- úprava Zdeněk Bláha
Přiletěla vrána	- úprava J. Fišer
Přišla jsem k vám na koledu	- úprava Zdeněk Bláha
Půjdem spolu do Betléma	- úprava J. Fišer
Radostně budem zpívati	- úprava Zdeněk Bláha

Stojí vrba košatá	- úprava J. Fišer
Šel jsem na koledu	- úprava Zdeněk Bláha
Štědrýho dne o půlnoci	- úprava Josef Krček
Veselé vánoční hody	- úprava J. Fišer
Tři chodské koledy - tři části:	- autor Jan Děd
Hopsa pacholátka	
Husni husní dí'átko	
Na mú praudu, jak je zima	

Malý Meteláček má ve školním roce 2011/2012 v repertoáru tyto skladby ve vlastní úpravě:

Já mam koně
Komár
Měl dědoušek
Mordyje, mordyje
Náchodský zámeček
Pásla husičky
Pod naším okýnkem
Sedí vrabec
Šel tudy, měl dudy
Šla Hančička
Travička zelená
Zahraj mi dudáčku na dudy
Žádnýj neví, co sou Domažlice

Příloha II

Jindřichův chodský zpěvník, díl I., vydán Knihovnou Okresního sboru osvětového ve Kdyni 1926. Na straně 15-16 je zde uvedena píseň Dite báby, dite demů - tuto píseň má od roku 1993 ve vlastní úpravě v repertoáru také soubor Meteláček.

13.
(Srov. s č. 107. III.)
(„Po půlnoci zpívají mládenci bábám, kerý potom muší vorejit.“)
Alla Marcia.

1. { Di - te, bá - by, } huž je na vás čas,
di - te de - mů,

mp cresc.
hol - ky huž ste po - mlu - vji - ly, mlá - den - ce ste

vo - kou - ká - ly, mů - že - te jit spat!

2. Dite, báby, dite demů, huž je hodin devět.
[:[:Nebo na nás naděláte:] plnú senci klebet!:]

3. Nyjvíc klepů nadělají, hdyž z kostela dū,
[:zajdú sobě do krámečku, tám si dají štamprličku, pak jim houby jedú.:]

^{*)} 3. hlas možno vynechati.

16

4. Jedna bába povídála, že tich klepů nenechá,
[:[:hdyby míla pro ně chodít,:] k ěmerchtu do pekla.:]

5. Druhá bába povídála, že se špatně provdála,
[:že si vzela vandruvníka, hubohýho mjiluvníka, haby na nij žebrála.:]

Příloha III

Seznam žáků ZUŠ – stávajících členů lidového souboru Meteláček ve školním roce 2011/2012

poř.č.	Příjmení a jméno	rok.nar.	ročník	nástroj	učitel
1.	Jankovcová Eva	1994	4./II.	1. housle	A. Pelcová
2.	Raschiková Kateřina	1993	4./II.	1. housle	A. Pelcová
3.	Kubištová Markéta	1996	1./II.	1. housle	A. Pelcová
4.	Forejtová Kristýna	1997	1./II.	2. housle	J. Boučková
5.	Soukupová Sára	1995	1./II.	2. housle	A. Pelcová
6.	Samková Miriam	1995	1./II.	2. housle	A. Pelcová
7.	Panošová Taťána	1996	-	3.housle	-
8.	Javůrek Jan	1980	-	3. housle	-
9.	Kouba David	1982	-	3. housle	-
10.	Soukupová Gabriela	1997	6./I.	3. housle	A. Pelcová
11.	Mexbauer Jakub	1996	1./II.	3. housle	J. Boučková
12.	Bugoš Zdeněk	1995	1./II.	dudy	E. Koukolíková
13.	Klímová Tereza	1997	4./I.	dudy	E. Koukolíková
14.	Baldová Alžběta	1995	3./II.	klarinet	E. Koukolíková
15.	Častorál Zdeněk	1996	1./II.	klarinet	E. Koukolíková
16.	Koukolík Josef	1998	4./I.	klarinet	E. Koukolíková
17.	Šmídlová Radka	1994	4./II.	klarinet	R. Kaas
18.	Brunclíková Václava	1988	-	klarinet	-
19.	Boučková Petra	1997	1./II.	zpěv	flétna Řehořková
20.	Skřivanová Lenka	1996	-	zpěv	-
21.	Burdová Eliška	1996	1./II.	zpěv	klávesy Dubovská
22.	Častorálová Adéla	1999	3./I.	zpěv	flétna Koukolíková
23.	Bugoš Michael	1990	-	kontrabas	-
24.	Frána Oldřich	1993	1./II.	kontrabas	M. Koukolík

Příloha IV

Seznam bývalých členů souboru Meteláček¹⁰⁵

Nástroj	Příjmení a jméno
Housle	Kateřina Soukupová Helena Soukupová, Anna Hořejší, Jitka Brožková, Aleš Babor, Jana Bísková, Aleš Jahn, Kamila Beránková, Michal Vostrý, Jan Čmelák, Miroslav Škarda, Jan Pouska, Darina Loudová, Jana Vaněčková, Antonín Kugler, Jiří Musil, Josef Ráž, Kateřina Fialová, Alena Kopová, Kateřina Bohatá, Irena Kuťáková, Kristýna Kuťáková, Alžběta Švehlová, Kristýna Švecová, Václav Hosnedl, Jakub Jakubec, Anna Karpíšková, Marie Karpíšková, Miloš Pavlata, Kateřina Bayerová, Simona Slavíková, Martina Stachová, Dagmar Dolejšová, Adéla Křemenáková, Michaela Kuťáková, Albert Vu, Barbora Bečvářová, Denisa Pokrivňáková, Radek Hošek, Daniel Čapek
Klarinet	Milan Smola, Jiří Ptáček, Věra Banýrová, Jiří Borč, Pavel Wirfel, Kateřina Roubalová, Pavla Minaříková, Jiří Svoboda, Martin Žufan, Eva Gembická, Pavla Berková, Kryštof Křemenák, Barbora Polívková, Kateřina Růžičková, Aneta Gembická
Kontrabas	Rostislav Senjuk, Jiří Stach
Dudy	Jan Voves, Jarmila Válová, Hedvika Fictumová, Petra Náhlíková
Violoncello	Marie Holická, Alžběta Švehlová
Flétna	Denisa Beňová, Kristýna Švehlová
Zpěv	Dana Tolarová, Martin Koukolík, Magda Riedlová, Ivana Karasová, Magda Holubová (Čapková), Veronika Rážová, Eva Jelínková, Petra Christová, Iveta Baumruková, Markéta Slavíková, Petra Jankovcová, Veronika Beňová, Dagmar Seifertová, Miloslava Fialová, Lucie Karasová, Martina Fictumová, Adam Kostrba, Zuzana Koubová, Kristýna Švehlová, Lenka Šimicová, Anna Štvánová, Kateřina Bittenglová, Petra Náhlíková, Vlasta Brunclíková, Lucie Častorálová, Sabina Zdeňková, Klára Raschiková

¹⁰⁵ V seznamu jsou uvedeni jen členové, kteří byli v souboru Meteláček po delší dobu. Nejsou zde uvedeni ti, kteří hráli pouze v Malém Meteláčku (třebaže několik let) a pak buď skončili, nebo odešli do jiných folklorních souborů. Byli to např. Miroslav Šimandl (Jiskříčka), Jitka Kratochvílová (Jiskříčka), Alexandra Braunová (Mladinka) a další.

Příloha V

Seznam akcí souboru Meteláček ve školním roce 2011/2012

Datum	Místo	Akce
3. 9. 2011	Nebílovy	Slavnosti od 10 hod. (60 min.)
24. 9. 2011	Český Krumlov	Mezinárodní folklorní festival
1. 10. 2011	Útušice	Setkání rodáků (60 min.)
27. 11. 2011	ÚMO Plzeň 2	1. adventní neděle – rozsvěcování vánočního stromečku před radnicí Plzeň-Slovany
10. 12. 2011	Staňkov	Nadační koncert pro dům Radost
20. 12. 2011	ZUŠ koncertní sál	Vánoční koncert školy
3. 3. 2012	Měšťanská Beseda	Přehlídka folklorních souborů
31. 3. 2012	Plzeň	Krajské kolo soutěže ZUŠ
5. 5. 2012	Náměstí Republiky Plzeň	Májové oslavy (80 min.)
10. 5. 2012	ZUŠ koncertní sál	XV. Společný koncert souborů školy
25. 5. 2012	Borská přehrada	Bambiriáda (60 min.)
26. 5. 2012	Zámek Nebílovy	Májová pěna – slavnostní koncert
23. 5. 2012	Měšťanská Beseda	Slavnostní koncert školy
14. 6.-17. 6. 2012	Švédsko Kristianstadt	Mezinárodní festival

V případě postupu do ústředního kola:

11. – 13. 5. 2012	Mikulov	Ústřední kolo soutěže folklorních souborů ZUŠ
-------------------	---------	---

Příloha VI

Pozvánka na 18. setkání dětských lidových muzik v roce 2012

 **MĚŠŤANSKÁ
BESEDA** **3.3.**

**18. SETKÁNÍ
DĚTSKÝCH
LIDOVÝCH MUZIK**

(MALÝ SÁL MĚŠŤANSKÉ BESEDY)

zúčastní se:
**METELÁČEK (Plzeň), PLZEŇÁČEK (Plzeň), SLUNÍČKO (Rokycany)
LIDOVÁ MUZIKA Z CHRÁSTU, FOLKLÓRNÍ SOUBOR ZUŠ
TŘEMOŠNÁ a jako host muzika A ŠMYTEC (Pardubice)**

Začátek: 16:00 hod.

VSTUPNÉ: 50,- Kč
prodej vstupenek na místě před akcí

Příloha VII

U výrobce českých dud, pana Miroslava Janovce¹⁰⁶

¹⁰⁶ www.janovec.pianokocum.eu. www.janovec.pianokocum.eu [online]. 4.10.2007 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <http://www.janovec.pianokocum.eu/index.html> (vlastní foto, září 2011).

Příloha VIII

Dopis k organizaci účinkování na turistické olympiádě

9th IVV OLYMPIAD • CZECH REPUBLIC 2005

9. OLYMPIÁDA IVV v ČESKÉ REPUBLICE s centrem v PLZNI

SECRETARY OF OLYMPIADE

PLZEŇ, Veleslavinova 30, 301 00 - CZ • <http://www.ivvolympiad.cz>

Director: František Moser, Americká 38a, 301 00 Plzeň, CZ • Fax +420 377 325 877 • Tel. +420 604 776 721 • E-mail: F.Moser-ivv-kct@seznam.cz

Rodičům dětí ze souboru METELÁČEK
ZUŠ Plzeň, Chválenická

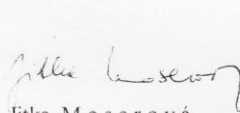
Vážení rodiče,

folklorní soubor METELÁČEK, jehož je vaše dítě členem, se zúčastní vystoupení při významné akci : 9. světové turistické olympiádě IVV v Plzni. Tuto ojedinělou akci organizuje Klub českých turistů z pověření prezidia této " mezinárodní organizace sportu pro všechny". Soubor Meteláček již po léta úspěšně s KČT spolupracuje. Proto byl také organizátory vybrán pro zabezpečení kulturní části při slavnostním zahájení, které **proběhne ve čtvrtek 28.7.2005 odpoledne na náměstí Republiky v Plzni (nástup v 15.30, vystoupení po slavnostním nástupu a zahájení cca v 17.00) a dále při oficiálním zakončení akce a předání atributů dalšímu pořadateli v sobotu 30.7. 05 ve sportovním areálu V Prokopávce v Plzni - Bolevci (17.00 – 19.00 hod.).**

Olympiáda IVV se koná každé dva roky v jiném státě, Česká republika je v pořadí devátá a bude předávat štafetu do Estonska a dále do Japonska. Akce se koná pod záštitou Magistrátu města Plzně, Krajského úřadu Plzeňského kraje, Plzeňského Prazdroje a dalších sponzorů. Prosíme vás, vážení rodiče, abyste umožnili svým dětem účast na těchto důležitých vystoupeních, při kterých budou reprezentovat nejen ZUŠ, ale celou Českou republiku.

Děkujeme za pochopení a spolupráci.

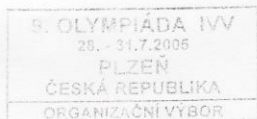
V Plzni dne 6. června 2005

Jitka Moserová

členka org. výboru, zodpovědná za kulturu

Bohuslav Vaněrk a

ředitel ZUŠ Plzeň, Chválenická

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ SKOLA PLZEŇ
Chválenická 17
326 00 Plzeň 26
tel.: 377 240 070

Příloha IX

Pozvánka na koncert ZUŠ Chválenická Plzeň v roce 2002

Základní umělecká škola Plzeň, Chválenická 17
a
Spolek přátel ZUŠ

SPOLEČNÝ KONCERT
ke 40. výročí založení školy

**Žákovského dechového orchestru
Akordeonového souboru
Folklorních souborů**

**Akordeonový soubor Hudební školy
města Traunstein j.h.**

**Sobota 1.června 2002 Divadlo Alfa
Začátek v 18,00 hod.**

Příloha X

Pozvánka na X. společný koncert v roce 2007

Základní umělecká škola Plzeň, Chválenická 17

a

Spolek přátel ZUŠ

X.
SPOLEČNÝ KONCERT

**Folklorního souboru „Meteláček“
Velkého dechového orchestru
Big Band Hudební školy St. Anton Regensburg j.h.**

**Čtvrtek 26. dubna 2007
Začátek v 18,00 hod.**

KD Šeříková ul.

Musikschule der Stadt Traunstein

Samstag, 16. November 2002, 19.00 Uhr
Großer Saal des Rathauses Traunstein

Freundschafts-

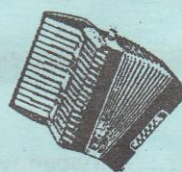

Konzert

Musikschule Pilsen
Klarinetten-Quartett und
Folkloregruppe „Meteláček“
Leitung: Edita Koukoliková

Musikschule Traunstein
Akkordeon-Ensemble

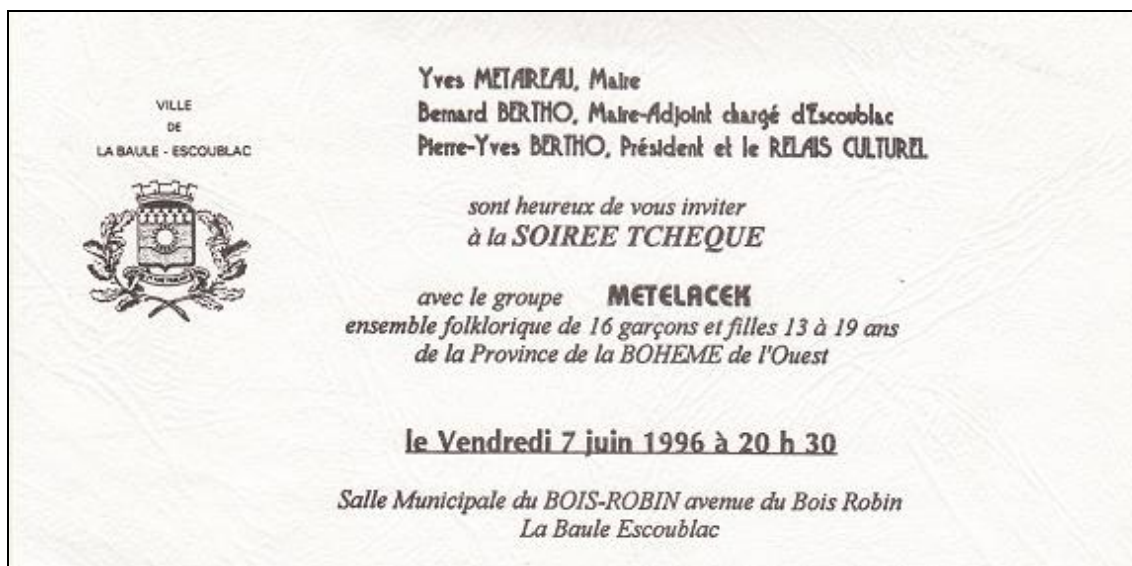

Musikschule Trostberg
Saxophon-Quintett

Gesamtleitung: Gerhard Stubner

Příloha XII

Pozvánka na koncert ve Francii v městě La Baule dne 7. 6. 1996

Článek o zájezdu do Francie v Plzeňském deníku v červnu 1996

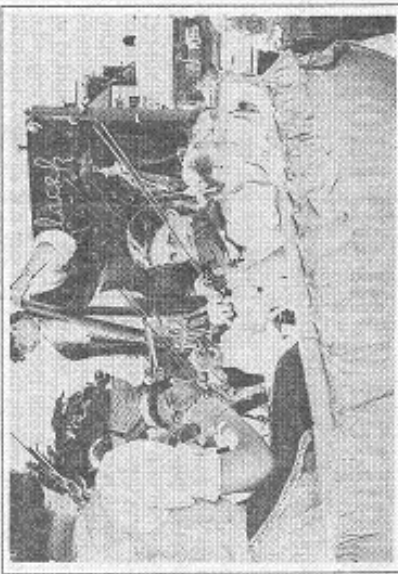
PLZEŇ - Na pozvání profesora pařížské Sorbonny Bernarda Bertha a starosty francouzského městečka La Baule odjel folklorní soubor Meteláček a skupina pedagogů speciálních škol na třídní pobyt do Francie. "Program byl nabídnut od rána do večera," upozornil vedoucí speciálních škol Paed. Dr. Zdeněk Oulík. "Navštívili jsme školy státní, soukromé i církevní. Problémli jsme si obdobu našeho víceletého gymnázia - primy až kvarty, besedovali jsme se studenty a profesory, setkali jsme se se soudcem pro záležitosti dětí a s prezidentem a ředitelem Asociace v oblasti de Lour. Byli jsme hosty pařížské radnice a projeli jsme se lodí po Seině. Zájezd byl pro nás pedagogy skutečně profesní. Nicméně nutno poznamenat, že si ho každý kantor bradil ze své kapsy. Pobyt souboru Meteláček uhradili sponzoři," uvedl dr. Oulík.

Sokol seděl na Borech
 "Pozvání předcházela návštěva profesora Bertha v Plzni, který Meteláček viděl a slyšel a přímo mu učaroval," prozradil ředitel Škol-ského úřadu Plzeň mgr. Vladimír Příman. "Už tehdy řekl, že učelá všechno pro to, aby Meteláček mohli vidět i jeho francouzští přátelé. Všechno zorganizoval, a tak jsme mohli pátý červnový den vyrazit. Překvapila nás srdečnost francouzských hostitelů, kteří nás skutečně nenechali ani na chvíliku

vydechnout. Meteláček měl nespočet vystoupení a nikde je nechtěli pustit bez předavků z pódia. Byli výborní a prezentovali nejen 4. základní uměleckou školu, město Plzeň, ale i Českou republiku. Starosta pařížského Sokola, původem Čech Robert Rada, měl slzy v očích, když slyšel jejich písničky. Není bez zajímavosti, že si dobře pamatuje na Plzeň. V padesátých letech byl odsouzen a prožil jeden rok v cele borské věznice, než se mu podařilo uprchnout. Nikdo prý si nedokáže představit, jak je Mže v březnu ledová," prozradil ředitel.

Tlumočníci fungovali bezvadně
 Ředitelka Státní jazykové školy v Plzni mgr. Eva Růžičková měla na starosti tlumočnický, a jak poznamenala, skutečně se na ně mohli spolehnout. "Bylo příjemné pozorovat, jak se dorozumívali. Je vidět, že naše úsilí nebylo zbytečné. Byli na vynaloženo marně. Byli prosto bez problémů. Pro nás to bylo výborné zjištění. Pro ně to byla zase dobrá škola. Přimo v terénu si vyzkoušeli, co všechno tlumočení obnáší. Kromě toho byli naši hostitelé vybaveni česko-francouzskými slovníčky, takže komunikace byla bez potíží. Učím francouzštinu dlouhá léta, znám srdečnost francouzských hostitelů, ale jako tentokrát, jaké nás čekalo překvapením. Meteláček nám otevřel dveře všude. Prohlédli jsme si například pařížskou radnici i v místech, kam se běžný smrtelník nedostane. Byli jsme přijati sta-

rostou Paříž Jeanem Tiberim. Jen jako perličku uvedu, že naposledy z českých hostů podal ruku našemu panu prezidentovi, a pak jsme

nácti do sedmnácti let, tančí v chodských krojích a vystupují často na nejrůznějších společenských akcích. Zpívají písně jihozápadních

hned následovali my. První stisk rukou byly s našimi dětmi a to bylo zvlášť milé," řekla ředitelka.

Meteláček se líbil všude
 Folklorní soubor Meteláček 4. základní umělecké školy v Plzni vznikl v roce 1982 a v současné době v něm hraje jednadvačet mužů zikantů. Od září se datuje vznik tanečního oddělení souboru. "Projeli už jsme řadu míst," prozradila vedoucí souboru Edita Koukolíková. "Například jsme vystupovali v Portoroží, v Litvě, jezdimé do Regensburgu, Weidenu a na naše tradiční folklorní festivaly a přehlídky. Z těch nejznámějších jsou to například Blatenská hudební slavnosti, přehlídka dětských folklorních souborů v Plzni a další," uvedla vedoucí. Po kam se běžný smrtelník nedostane. Byli jsme přijati sta-

kační místnosti, cvičný byt, kde se títo lidé učí postarat se sami o sebe, bazén, vlastní kuchyně, kde se mohou stravovat i lidé z okolí, a služby pro obyvatele. Postižení lidé mají šanci jít si sednout do restaurace, komunikovat s občany. Pečují o městskou zeleň a jsou skutečně potřebnými členy společnosti. Nejsou nikomu na obtíž, dokáží se začlenit do běžné společnosti. Je to prostě úplně jiný styl práce s lidmi, kteří neměli to štěstí byt zcela zdraví," uvedla ředitelka.

Nemělo to chybu
 O návštěvě Plzeňanů byla ve francouzském městečku La Baule zmínka na každém kroku. Psali o nich místní noviny, čas si na ně udělal starosta města i samotné Paříže. Dlouho budou vzpomínat na český večer, který připravili svým hostitelům, a kde se po českých koláčích s mákem zastupcem ministra školství si naši zástupci přivezli poznatky, které by se daly uplatnit u nás. O tom, jak se o hosty starali jejich hostitelé, by každý z účastníků mohl vyprávět story. Prostě to nemělo chybu. Jen toho času kdyby bylo víc, posteskli si všichni. V příštím roce by měli francouzští přátelé přijet na oplátku do Plzně. Nic méně už v polovině července jeden z těch, kteří navázali první pouta přátelství, přijede do Plzně. Těší se nejen na koláče, na hory a lesy, které jsou tam u nich vzácností, ale především na lidi. Přátelství totiž nezná hranice.
OLGA ČERMÁKOVÁ

Meteláček úspěšně reprezentoval

FOLKLOR/Jako jediný z českých zástupců obsadil soubor ZUŠ v Chválenické ulici první místo

■ PaedDr. MARIE SLAVÍKOVÁ

V ústředním kole soutěže základních uměleckých škol v sólové a komorní hře na lidové nástroje a soutěže folklorních souborů, které se konalo ve Vysokém Mýtě, si mimofádně úspěšně vedl Meteláček ze 4. ZUŠ v Plzni v Chválenické ulici. Spolu s dalšími čtyřmi lidovými soubory, vesměs z Moravy, se jako jediný zástupce z Čech umístil na prvním místě. Více prozradila pedagožka 4. ZUŠ a vedoucí souboru Edita Koukolíková (na snímku).

Co předcházelo účasti Meteláčku v ústředním kole?

"Nejdříve se v Plzni uskutečnilo krajské kolo soutěže.

Mezi folklorními soubory se umístil na 1. místě Meteláček, a to ve třech věkových kategoriích. V kategorii do 12 let soutěžil "malý" s 29 členy, v kategorii 12 až 15 roků se představil "mladší" se 14 členy a v kategorii nad 15 let rovněž čtrnáctičlenný "velký" Meteláček. Díky podpoře vedení školy se oba starší soubory mohly zúčastnit celostátního kola."

Jak se vašim souborům soutěžilo?

"Úroveň soutěžících byla velmi vysoká až profesionální - stačí připomenout např. cimbalové muziky ZUŠ z Kyjova, Uherského Hradiště nebo z Ostravy - Hrabůvky. V silné konkurenci sedmi souborů je první místo "velkého" Meteláčku skutečným úspěchem. V nižší věkové kategorii soutěžilo jedenáct souborů. Mezi nimi obsadil druhé místo "mladší" Me-

teláček společně s dalším plzeňským souborem Věneček pracujícím při ZUŠ v ul. Terezie Brzkové. Dívčí pěvecká skupina Meteláčku navíc získala ocenění za vynikající pěvecký projev."

Jaký jste zvolili repertoár?

"Oba soubory hrály a zpívaly písně z jihozápadních Čech v úpravách Z. Bláhy, J. Krčka a K. Koukolíka."

Lidové soubory působící přímo v Plzni nemají zázemí bezprostředně folklorního prostředí. Přesto Meteláček hraje a zpívá s výrazem tak přesvědčivým, jako kdyby jej pochytily na starodávných venkovských veselících...

"Děti je třeba vést k tomu, aby hrály a zpívaly s výrazem odpovídajícím písni. Nejde ale jen o hudební stránku, soubor je "živý organismus" s vnitřním životem. Velmi mě těší, že v

Meteláčku je výborný kolektiv, navzájem se všichni učí odpovědností. Je jí velmi zapotřebí při každém vystoupení - a těch absolvujeme na padesát během roku."

Zájem dětí o hru na smyčcové a dechové nástroje je v současné době jistým specifickým a chloubou 4. ZUŠ v Plzni. Čím si vysvětlujete takovou chuť do práce v lidovém souboru?

"U malých dětí je rozhodující zájem rodičů nebo prarodičů. Ti je přivedou do souboru a děti se rády učí písničky, které se jim líbí a jsou jim blízké. Mnohé z nich se pak rozhodnou i pro hru na nástroj. Děti vnímají činnost v souboru spíše jako hru, a přesto - nebo právě proto - se při ní intenzivně hudebně rozvíjejí. Taková práce je asi nejlepší hudební přípravkou."

komorní úspěch 12.-14.5. 2000

ŠKOLSKÝ ÚŘAD PLZEŇ - MĚSTO - INSTRUKCE 11/2000

Blahopřání a poděkování ředitele ŠÚ

Vyřizuje: PaedDr. Oulík

Ředitel ŠÚ blahopřeje za vzornou reprezentaci školy i města a vyslovuje veřejné poděkování členům dětského folklorního souboru Meteláček ze ZUŠ Plzeň, Chválenická 17, kteří získali v ústředním kole ZUŠ nejvyšší ocenění.

Blahopřeje také dívčí pěvecké skupině Meteláček a žákům Petru Janečkovi a Evě Gembické k úspěchu v ústředním kole ve hře na bicí a dechové nástroje.

Poděkování patří i pedagogům ZUŠ, kteří připravili žáky na tuto soutěž a vedení školy za soustavné vytváření optimálních podmínek pro práci těchto pedagogů.

¹⁰⁷ Přílohy XII- XV jsou z archivu bývalého člena Meteláčku Jana Pousky.

Příloha XV

Ocenění práce na plzeňské radnici – články v tisku

Plzeňský deník

ZA ÚSPĚCHY v mezinárodních a celostátních soutěžích byla včera v obřadní síni plzeňské radnice vyhodnocena stovka žáků a studentů plzeňských základních a středních škol. Mezi těmi, kteří vzorně reprezentovali město Plzeň, je i folklorní soubor Meteláček ze ZUŠ v Chválenické ulici, který se stal vítězem ústředního kola soutěže folklorních souborů ČR.

Foto J. VOGELTANZ

MF Dnes

PRIMÁTOR OCENIL DĚTI Soubor Meteláček účinkuje při včerejší akci na plzeňské radnici, kdy práci více než stovky žáků základních, středních i speciálních škol v Plzni ocenil primátor města Jiří Šneberger. Setkání se zúčastnili žáci a studenti, kteří dosáhli mimořádných úspěchů v nejvýznamnějších republikových, ale i mezinárodních soutěžích. "Jedná se o jedinečné setkání. Zorganizovali jsme je poté, co jsme z výročních zpráv ředitelů škol zjistili, že mnoho jejich žáků bylo mimořádně úspěšných v celostátních i zahraničních kláních." řekl ředitel plzeňského školského úřadu Zdeněk Oulík. (ned) FOTO: MAFA - JIRÍ BERVIDA

Město Plzeň

Folklorní sdružení
České republiky

NADACE 700 LET
MĚSTA PLZEŇ

JISKRA PLZEŇ

SOUBOR PÍSNÍ A TANCŮ
pořádají

15. - 17. 6. 2001

V. ročník festivalu se uskuteční
v rámci *Historického víkendu* v Plzni

účinkují:

JISKRA, Plzeň
JISKRA 1958, Plzeň
JISKŘÍČKA, Plzeň
METELÁČEK, Plzeň
MLADINKA, Plzeň
LIDOVÁ MUZIKA z Chrástu
ÚSLAVÁČEK, Starý Plzenec
STODSKÝ DUDÁČEK, Stod
ROKYTIČKA, Rokycany
CHODSKÝ SOUBOR, Mrákov
SLOVÁCKÝ SOUBOR, Kyjov
SLOVÁČEK, Brno
VALAŠSKÝ VOJVODA, Kozlovice
EKONÓM, Bratislava (Slovensko)
UKRAJINSKÝ SOUBOR METELYK, Chesham (Anglie)
UNGDOMSRINGEN UPPLAND, Uppland (Švédsko)
HEIMAT- UND TRACHTENVEREIN
SCHWARZHOFEN (Německo)
EL-BEHEIRA FOLK TROUPE, Damanhour (Egypt)

Meteláčku je letos dvacet pět let

Folklorní soubor Meteláček byl založen v roce 1982 při 4. Základní umělecké škole v Plzni Chválenické ul. U jeho zrodu stála učitelka Hana Metelková a podle jejího příjmení nese soubor dodnes jméno Meteláček. Dlouho soubor nevedla, neb záhy po založení odešla do Prahy. Zanechalo to určité stopy pro další dobrou činnost souboru.

Vedení souboru převzal Jiří Pichalík a v roce 1985 Lenka Šantorová. Když soubor převzala roku 1987 Edita Koukolíková a roku 1990 Alexandra Pelcová, pod jejich vedením se kvalita souboru den ode dne zvyšovala. To potvrzují četná ocenění v různých soutěžích.

Meteláček se stává pravidelným účastníkem republikových soutěží. V roce 1985 získává 1. cenu v prestižní soutěži lidových muzik a v ústředním kole druhou cenu. V roce 2006 získal již po čtvrté 1. místo v ústředním kole celostátní soutěže České

republiky. Členky souboru jako komorní trio ve složení: Adéla Křemeňáková housle, Pavla Berková klarinet a Hedvika Fictumová dudy, získaly také první místo v tomto soutěžním kole.

Těch ocenění je daleko více. Meteláček pravidelně prezentuje folklor Plzeňského a chodského kraje v Německu, předně v Regensburgu, kam je každým rokem pravidelně zván hudební školou St. Anton, se kterou má Chválenic-

ká škola dlouhodobé přátelské styky, na různé slavnosti. V roce 1995 hostoval v Litvě a ve Francii. V pořadu U muziky s Plzeňáky Českého rozhlasu Plzeň, se stal 2x vítězem. Pravidelně vystupuje na Mezinárodním folklorním festivalu v Plzni.

Dnes se soubor rozrostl natolik, že vznikl Malý a Velký Meteláček, dle věku účinkujících. Slibně se rozvíjí taneční kroužek za vedení Evženie Kabátové. Dnes může-

me Meteláček řadit mezi nejlepší folklorní soubory v republice.

Snaha a píle přináší své ovoce. Za to patří velké poděkování nynějším vedoucím souboru. Pětadvacítka Meteláček jistě pěkně oslaví na X. společném koncertu s Velkým dechovým orchestrem a na slavnostním koncertě při příležitosti 45letého trvání Základní umělecké školy v Plzni Chválenické ul.

Jan Dolejš

Malý Meteláček 4. ZUŠ Chválenická ve Chvojkových lomech.

Taneční skupina při folklorním souboru Meteláček.